

EUAA/MB/2024/070

**2024 m. kovo 13 d. valdančiosios tarybos
sprendimas Nr. 161**

**kuriuo nustatoma bendros Europos prieglobsčio sistemos operatyvinio ir techninio taikymo
stebėsenos mechanizmui taikoma bendra metodika**

VALDANČIOJI TARYBA,

ATSIŽVELGDAMA į 2021 m. gruodžio 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/2303 dėl Europos Sąjungos prieglobsčio agentūros¹ (toliau – EUAA reglamentas), visų pirma į jo 14 straipsnio 2 dalį ir 41 straipsnio 1 dalies x punktą,

KADANGI:

- 1) pagal EUAA reglamento 14 straipsnio 1 dalį, Agentūra, glaudžiai bendradarbiaudama su Komisija, turėtų įsteigti stebėsenos mechanizmą, skirtą operatyvinei ir techninei bendros Europos prieglobsčio sistemos (BEPS) taikymo stebėsenai, siekdama nustatyti galimus valstybių narių prieglobsčio ir priėmimo sistemų trūkumus ar užkirsti jiems kelią, taip pat įvertinti jų pajėgumus ir pasirengimą valdyti neproporcingai didelio krūvio situacijas, kad būtų padidintas šių sistemų veiksmingumas;
- 2) pagal EUAA reglamento 14 straipsnio 2 dalį valdančioji taryba, vykdomojo direktoriaus siūlymu ir konsultuodamasi su Komisija, turėtų nustatyti bendrą metodiką, taikomą stebėsenos mechanizmui. Į bendrą metodiką turėtų būti įtraukti objektyvūs kriterijai, pagal kuriuos vykdoma stebėsenos mechanizmo metodų, procesų ir priemonių aprašymas, pavyzdžiui, praktinė patikrinimų vietoje tvarka, įskaitant vizitus, apie kuriuos pranešama likus nedaug laiko, ir ekspertų grupių steigimo taisyklės bei principai;
- 3) vadovaujantis EUAA reglamento 14 straipsnio 2 dalimi, dėl stebėsenos mechanizmo sukūrimo su Komisija buvo konsultuojamasi per dvišalius mainus ir raštu;
- 4) Agentūrai koordinuojant 2023 m. vasario 22 d. buvo įsteigta stebėsenos patariamoji grupė, kurią sudaro valstybių narių ir Komisijos atstovai, taip pat stebėtojo teisėmis dalyvaujantis Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaro (UNHCR) atstovas. Išsamiai aptariant siektinus rezultatus per 2023 m. balandžio mėn.–2024 m. vasario mėn. surengtus septynis posėdžius ir raštu parengtuose dokumentuose buvo siekiama pateikti technines ekspertines žinias bendrai metodikai parengti;

¹ 2021 m. gruodžio 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/2303 dėl Europos Sąjungos prieglobsčio agentūros, kuriuo panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 439/2010, (OL L 468, 2021 12 30, p. 1).

- 5) 2023 m. vasario 29 d. įvyko valdančiosios tarybos teminis stebėsenos posėdis. Jo metu [buvo pasiektas susitarimas dėl siūlomos stebėsenos metodikos];
- 6) pagal EUAA reglamento 41 straipsnio 1 dalies x punktą valdančioji taryba turėtų priimti sprendimą, kuriuo nustatoma bendra stebėsenos mechanizmo metodika.

NUSPRENDĖ:

**1 straipsnis
Stebėsenos metodika**

Šiuo sprendimu patvirtinama šio sprendimo priede išdėstyta BEPS operatyvinio ir techninio taikymo stebėsenos mechanizmui taikoma bendra metodika.

**2 straipsnis
Stebėsenos tinklas**

Agentūra pagal šio sprendimo priedo 13 skyriaus nuostatas įsteigia stebėsenos tinklą, kuris pakeičia 2023 m. vasario 22 d. įsteigtą stebėsenos patariamąją grupę.

**3 straipsnis
Skaidrumas**

Šis sprendimas viešai skelbiamas Agentūros interneto svetainėje.

**4 straipsnis
Įsigaliojimas ir peržiūra**

Šis sprendimas įsigalioja jo priėmimo dieną. Šis sprendimas bus peržiūrimas, siekiant atspindėti aktualius įstatyminius pokyčius ir bandomuoju laikotarpiu išmoktas pamokas.

Priimta Valetos uoste

Valdančiosios tarybos vardu

Pasirašė

Evelina Gudzinskaitė
Valdančiosios tarybos pirmininkė

Priedas BEPS operatyvinio ir techninio taikymo stebėsenos mechanizmui taikoma bendra metodika

Priedas

**BEPS operatyvinio ir techninio taikymo
stebėsenos mechanizmui taikoma bendra metodika**

Turinys

Turinys	4
Akronimai ir santrumpos	6
Terminų apibrėžtys	7
1 Įžanga	9
1.1 Bendra informacija	9
1.2 Stebėsenos mechanizmo paskirtis ir taikymo sritis	9
2 Pagrindiniai principai	12
3 Stebėsenos procesas	14
3.1 Stebėsenos rūšys	14
3.2 Stebėsenos etapai	14
3.3 Dalyviai, vaidmenys ir atsakomybė	17
4 Objektyvūs kriterijai	19
4.1 Bendri objektyvūs kriterijai	19
4.2 Konkrečiai sričiai taikomi objektyvūs kriterijai	21
5 Informacijos rinkimo ir analizės tvarka	24
5.1 Esminiai informacijos rinkimo ir analizės aspektai	24
5.2 Stebėsenos tikslais naudojami informacijos šaltiniai	25
6 Stebėsenos mechanizmo tikslais naudojamos priemonės	29
6.1 Valstybės narės klausimynas	29
6.2 Bylų atranka	30
6.3 Patikrinimo vietoje metu taikomos priemonės	34
7 Stebėsenos išvadų ir rekomendacijų rengimas	37
7.1 Stebėsenos ataskaita	37
7.2 Išvados	38
7.3 Rekomendacijos	39
7.4 Stebėsenos ataskaitos platinimo tvarka	40
8 Stebėsenos procedūriniai aspektai	41
8.1 Ekspertų grupių steigimo taisyklės ir principai	41

	8.1.1	<i>Ekspertų grupių sudėtis</i>	41
	8.1.2	<i>Ekspertų grupių struktūra ir dydis</i>	42
	8.1.3	<i>Ekspertų grupės sudarymas</i>	44
	8.1.4	<i>Stebėsenos sąrašo sudarymas</i>	45
	8.1.5	<i>Valstybių narių ekspertų skyrimo į stebėsenos sąrašą bendrieji kriterijai</i>	45
	8.1.6	<i>Ekspertų grupių mokymas, narių atranka ir paskyrimas</i>	46
	8.1.7	<i>Igyvendinimas</i>	47
	8.2	Patikrinimo vietoje praktinė tvarka	47
	8.2.1	<i>Patikrinimų vietoje organizavimo bendrosios taisyklės</i>	47
9		Speciali nenumatytų atvejų planų sistema	50
10		Ad hoc stebėsenos ypatingoji tvarka	53
11		Stebėsenos programa: struktūra ir grupavimo kriterijai	56
	11.1	<i>Šalies stebėseną: valstybių narių grupavimas</i>	57
	11.2	<i>Teminė stebėseną: metinė teminė stebėsenos programa</i>	57
	11.3	<i>Ad hoc stebėseną</i>	58
12		Asmens duomenų apsauga stebėsenos mechanizmo tikslais	59
13		Stebėsenos tinklo vaidmuo	60
14		Stebėsenos metodikos peržiūra	61

Akronimai ir santrumpos

BEPS	Bendra Europos prieglobsčio sistema
ES	Europos Sąjunga
EUAA	Europos Sąjungos prieglobsčio agentūra
EUAA reglamentas	2021 m. gruodžio 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/2303 dėl Europos Sąjungos prieglobsčio agentūros, kuriuo panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 439/2010
Komisija	Europos Komisija
Metodika	Stebėsenos mechanizmui taikoma bendra metodika
„MoNet“	Stebėsenos tinklas
Nacionalinis koordinatorius	Nacionalinis stebėsenos koordinatorius
PPD (nauja redakcija)	Prieglobsčio procedūrų direktyva (nauja redakcija) – 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/32/ES dėl tarptautinės apsaugos suteikimo ir panaikinimo bendros tvarkos (nauja redakcija)
PSD (nauja redakcija)	Priėmimo sąlygų direktyva (nauja redakcija) – 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/33/ES, kuria nustatomos normos dėl tarptautinės apsaugos prašytojų priėmimo (nauja redakcija)
PVO	Pilietinės visuomenės organizacijos
Reglamentas „Dublinas III“	2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 604/2013 , kuriuo išdėstomi valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės vienoje iš valstybių narių pateikto tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijai ir mechanizmai (nauja redakcija)
SPG	Stebėsenos patarimoji grupė
UNHCR	Jungtinių Tautų vyriausiasis pabėgėlių reikalų komisaras
Valstybės narės	Europos Sąjungos valstybės narės

Terminų apibrėžtys

Stebėsenos metodikos tikslais vartojami terminai:

stebėsenos metodika – „bendra metodika, taikoma stebėsenos mechanizmui, į kurią įtraukiami objektyvūs kriterijai, pagal kuriuos vykdoma stebėseną, stebėsenos mechanizmo metodų, procesų ir priemonių aprašymas, pavyzdžiui, praktinė [patikrinimų] vietoje tvarka, įskaitant vizitus, apie kuriuos pranešama likus nedaug laiko, ir ekspertų grupių steigimo taisyklės bei principai“ (EUAA reglamento 14 straipsnio 2 dalis);

stebėseną – pagal stebėsenos mechanizmą vykdoma stebėseną, apimanti „visų BEPS aspektų operatyvinį ir techninį taikymą valstybėje narėje [šalies stebėseną] arba visų valstybių narių BEPS teminius arba specialius aspektus [teminė stebėseną], arba atliekama EUAA iniciatyva ar Komisijos prašymu, kai reiškiamas rimtas susirūpinimas dėl valstybės narės prieglobsčio ar priėmimo sistemos veikimo [ad hoc stebėseną]“ (EUAA reglamento 15 straipsnio 1 dalis);

šalies stebėseną – stebėsenos veikla, apimanti „visų BEPS aspektų operatyvinį ir techninį taikymą“ tam tikroje valstybėje narėje (EUAA reglamento 15 straipsnio 1 dalies a punktas);

ad hoc stebėseną – stebėseną, vykdomą, „jeigu EUAA reglamento 5 straipsnyje nurodytos informacijos apie prieglobsčio padėtį analizėje reiškiamas rimtas susirūpinimas dėl valstybės narės prieglobsčio ar priėmimo sistemos veikimo“, kurią inicijuoja Agentūra, pasikonsultavusi su Komisija, savo iniciatyva arba Komisijos prašymu (EUAA reglamento 15 straipsnio 2 dalis);

teminė stebėseną – stebėseną, „orientuota į visų valstybių narių BEPS teminius arba specialius aspektus“ (EUAA reglamento 15 straipsnio 1 dalies b punktas);

EUAA stebėsenos koordinatorius – EUAA darbuotojas, veikiantis kaip šalies arba teminės stebėsenos koordinatorius;

nacionalinis stebėsenos koordinatorius – pagrindinis valstybės narės atstovas ir pakaitinis atstovas, koordinuojantys stebėsenos veiklą ir atliekantys pagrindinių stebėsenos tinklo kontaktinių asmenų vaidmenį;

stebėsenos programa – programa, kurioje nurodoma, „kurių valstybių narių prieglobsčio ir priėmimo sistemos turi būti stebimos konkrečiais metais. Stebėsenos programa užtikrinama, kad kiekviena valstybė narė bus bent kartą stebima per kiekvieną penkerių metų laikotarpį“ (EUAA reglamento 15 straipsnio 1 dalis). Stebėsenos programa apima tiek šalies, tiek teminę stebėseną;

stebėsenos ciklas – penkerių metų laikotarpis, per kurį šalies stebėseną bent kartą atliekama visose valstybėse narėse (EUAA reglamento 15 straipsnio 1 dalis);

ekspertų grupė – vykdomojo direktoriaus stebėsenos tikslais sudaryta grupė, kurią sudaro „iš Agentūros darbuotojų, Komisijos ir pririnkus valstybių narių paskirti ekspertai, taip pat stebėtojų teisėmis dalyvaujantys UNCHR atstovai“ (EUAA reglamento 47 straipsnio 5 dalies p punktas);

patikrinimas vietoje – ekspertų grupių vizitas į valstybę narę, kurioje atliekama patikra stebėsenos tikslais (14 straipsnio 5 dalis);

patikrinimas, apie kurį pranešama likus nedaug laiko – patikrinimas vietoje, atliekamas *ad hoc* stebėsenos tikslais pagal EUAA reglamento 15 straipsnio 2 dalį. „Patikrinimų, apie kuriuos pranešama likus nedaug laiko, atveju vykdomasis direktorius atitinkamoms valstybėms narėms apie juos praneša prieš 72 valandas“ (EUAA reglamento 14 straipsnio 7 dalis);

stebėsenos sąrašas – EUAA stebėsenos mechanizmo reikmėms sudarytas ir tvarkomas valstybių narių ekspertų sąrašas.

1 Įžanga

1.1 Bendra informacija

[EUAA reglamente](#)² numatyta sukurti stebėsenos mechanizmą (14 ir 15 straipsniai). Šiuo tikslu valdančioji taryba, vykdomojo direktoriaus siūlymu ir pasikonsultavusi su Komisija, nustato stebėsenos mechanizmui taikomą bendrą metodiką.

Šiuo tikslu EUAA 2022 m. lapkričio mėn. pradėjo kurti stebėsenos mechanizmą pagal EUAA pereinamojo laikotarpio programą. Kad metodika būtų rengiama bendradarbiavimo pagrindu, 2023 m. kovo mėn. buvo sudaryta stebėsenos patariamoji grupė (SPG), konsultuojanti dėl stebėsenos mechanizmo techninių aspektų. SPG, sudaryta iš valstybių narių, Europos Komisijos (Komisijos) ir stebėtojų teisėmis dalyvaujančio Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaro (UNHCR) atstovų, pateikė grįžtamąją informaciją apie numatomus siekti rezultatus raštu ir per 2023 m. balandžio mėn.–2024 m. vasario mėn. surengtus posėdžius.

Metodikoje nustatomi objektyvūs stebėsenos vykdymo kriterijai, apibūdinami stebėsenos mechanizmo metodai, procesai ir priemonės, nurodoma informacijos rinkimo ir analizavimo stebėsenos reikmėms sistema, aptariami procedūriniai aspektai, tokie kaip, patikrinimų vietoje tvarka ir ekspertų grupių steigimas, taip pat taisyklės ir principai.

1.2 Stebėsenos mechanizmo paskirtis ir taikymo sritis

Pagal SESV 78 straipsnį Sąjunga kuria bendrą prieglobsčio, papildomos apsaugos ir laikinos apsaugos politiką trečiosios šalies piliečiams, kuriems reikia tarptautinės apsaugos, siekdama siūlyti atitinkamą statusą ir užtikrinti, kad nebūtų pažeistas negražinimo principas. Ši politika turi atitikti 1951 m. liepos 28 d. Ženevos konvenciją ir 1967 m. sausio 31 d. Protokolą dėl pabėgėlių statuso bei kitas atitinkamas sutartis. Bendros Europos prieglobsčio sistemos (BEPS) tikslas – ES sukurti bendrą apsaugos ir solidarumo erdvę, nustatant teisingas ir veiksmingas prieglobsčio ir priėmimo procedūras, grindžiamas aukštais apsaugos standartais, užkertant kelią antriniam judėjimui Sąjungoje arba jį mažinant ir didinant valstybių narių tarpusavio pasitikėjimą.

EUAA „stebi operatyvinį ir techninį BEPS taikymą, siekdama padėti valstybėms narėms padidinti savo prieglobsčio ir priėmimo sistemų veiksmingumą“ (EUAA reglamento 2 straipsnio 1 dalies q punktas).

EUAA reglamentu (14 straipsnio 1 dalimi ir 14 straipsnio 2 dalimi) Agentūrai suteikiami įgaliojimai įsteigti:

stebėsenos mechanizmą, skirtą operatyvinei ir techninei BEPS taikymo stebėsenai [toliau – stebėsenai], siekiant nustatyti galimus valstybių narių prieglobsčio ir priėmimo sistemų trūkumus ar užkirsti jiems kelią, taip pat įvertinti jų pajėgumus ir pasirengimą valdyti neproporcingai didelio krūvio situacijas, kad būtų padidintas šių sistemų veiksmingumas.

² 2021 m. gruodžio 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos [reglamentas \(ES\) 2021/2303](#) dėl Europos Sąjungos prieglobsčio agentūros, kuriuo panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 439/2010.

Stebėsenos mechanizmas apima aspektus, visų pirma susijusius su:

Reglamentu (ES) Nr. 604/2013 sukurta sistema, pagal kurią nustatoma už tarptautinės apsaugos prašymų nagrinėjimą atsakinga valstybė narė, tarptautinės apsaugos procedūros, kriterijų apsaugos poreikiui ir suteikiamos apsaugos pobūdžiui vertinti taikymas, įskaitant aspektus, susijusius su pagrindinių teisių gerbimu, vaiko apsaugos priemonėmis ir konkrečiais pažeidžiamoje padėtyje esančių asmenų poreikiais;

turimais darbuotojų ir vertimo raštu ir žodžiu pajėgumais, taip pat pajėgumais veiksmingai nagrinėti ir administruoti prieglobsčio prašymus, įskaitant skundų nagrinėjimą, nedarant poveikio teismų nepriklausomumui ir visapusiškai paisant kiekvienos valstybės narės teismų sistemas;

priėmimo sąlygomis, pajėgumais, infrastruktūra bei įranga ir, kiek įmanoma, priėmimui skirtais finansiniais ištekliais.

Svarbu pažymėti, kad BEPS nuostatų perkėlimas į nacionalinės teisės aktus nepatenka į EUAA stebėsenos mechanizmo taikymo sritį. Komisija yra kompetentinga užtikrinti, kad perkelti teisės aktai būtų įgyvendinami ir būtų laikomasi reikalaujamo (-ų) terminų (-ų). Už tai yra atsakinga tik Europos Komisija.

Objektyvūs kriterijai

Stebėseną vykdoma vadovaujantis objektyviais kriterijais, kurie susistemunami atsižvelgiant į įvairias BEPS nuostatas ir papildomi kriterijais, susijusiais su nenumatyty atvejų planavimu ir pasirengimu. Objektyvūs kriterijai pateikiami šios metodikos [4 skyriuje Objektyvūs kriterijai](#).

Geografinė taikymo sritis

EUAA reglamentas privalomas visoms ES valstybėms narėms³, išskyrus Daniją. Pagal 63 konstatuojamąją dalį Danija nedalyvavo priimant šį reglamentą ir jis jai netaikomas.

Bendradarbiavimas su asocijuotosiomis šalimis, t. y. su Islandija, Lichtenšteinu, Norvegija ir Šveicarija, nustatomas susitarimuose, sudarytuose su Sąjunga pagal EUAA reglamento 65 konstatuojamąją dalį ir 34 straipsnį. Į tuos susitarimus įtraukiamos nuostatos dėl dalyvavimo įgyvendinant Agentūros iniciatyvas, finansinių įnašų, dalyvavimo valdančiosios tarybos posėdžiuose ir darbuotojų.

Įsigaliojimas

Pagal EUAA reglamento 73 straipsnį šio reglamento nuostatos, susijusios su stebėsenos mechanizmu, bus taikomos nuo 2023 m. gruodžio 31 d. Po stebėsenos vykdytini veiksmai iš pradžių apsiribos tik dalijimusi išvadomis su atitinkama valstybe nare, kad ji pateiktų savo pastabas.

³ ES valstybės narės yra Airija (sutikusi dalyvauti), Austrija, Belgija, Bulgarija, Čekija, Danija, Estija, Graikija, Ispanija, Italija, Kipras, Kroatija, Latvija, Lenkija, Lietuva, Liuksemburgas, Malta, Nyderlandai, Portugalija, Prancūzija, Rumunija, Slovakija, Slovėnija, Suomija, Švedija, Vengrija ir Vokietija.

Antrasis stebėsenos etapas, įskaitant rekomendacijų rengimą ir pateikimą valdančiajai tarybai tvirtinti, rekomendacijų perdavimą Europos Parlamentui ir Europos Komisijos informavimą apie rekomendacijų įgyvendinimą, taip pat bet kokią galimą tolesnę eskalavimą, jei rekomendacijų nesilaikoma, bus įgyvendinamas, kai bus pakeistas Reglamentas (ES) Nr. 604/2013 (reglamentas „Dublinas III“). Europos Komisija savo pranešime EUAA paaiškino, kad pakeitimas turi būti suprantamas kaip reglamento, kuriuo pakeičiamas reglamentas „Dublinas III“, taikymo pradžios data.

2 Pagrindiniai principai

Pagal EUAA reglamentą (20 konstatuojamoji dalis ir 14 straipsnis) EUAA stebėsenos mechanizmas grindžiamas toliau išvardytais principais.

Orientuota į ateitį

Stebėseną yra orientuota į ateitį ir prevencinė, sutelkta į esamus ir būsimus iššūkius – ją vykdant siekiama nustatyti poreikius tobulinti bendrą prieglobsčio ir priėmimo sistemų veikimą ir vertinti valstybių narių pajėgumus ir pasirengimą valdyti neproporcingai didelio krūvio situacijas. Vykdytą stebėseną vertinama, ar valstybių narių taikomos priemonės tinkamos – padeda išvengti trūkumų ir pasiruošti padidėjusio arba neproporcingai didelio krūvio situacijoms.

Vykdytą stebėseną taip pat nustatoma geroji praktika ir ją dalijamasi su visomis kitomis valstybėmis narėmis.

Visos remiantis išvadomis parengtos rekomendacijos yra konkrečios ir realistiškos, parengtos atsižvelgiant į faktinę padėtį ir aplinkybes atitinkamoje valstybėje narėje, taip pat į reikalavimus, susijusius su BEPS, *inter alia*, į EUAA pagalbą.

Išsami ir aktuali

Stebėseną yra „išsami“ (EUAA reglamento 20 konstatuojamoji dalis). Ji apima visus BEPS aspektus, atsižvelgiama, *inter alia*, į fundamentalių teisių gerbimą, vaiko apsaugos priemones ir konkrečius pažeidžiamose padėtyje esančių asmenų poreikius.

Visi vertinimai atliekami pagal iš anksto nustatytus objektyvius kriterijus (žr. [4 skyrių Objektvūs kriterijai](#)). Objektvūs kriterijai visais aspektais apima įvairias BEPS sritis. Išsamioje stebėsenos mechanizmo sistemoje pirmenybė bus teikiama galimiems trūkumams, darantiems didesnį poveikį operatyviam ir techniniam BEPS taikymui, siekiant užtikrinti, kad išvados būtų aktualios atsižvelgiant į esamus ir galimus iššūkius. Visų pirma bus vertinamos išvados, turinčios didesnį poveikį:

1. nacionalinio lygmens prieglobsčio ir priėmimo sistemų veiksmingumui ir efektyvumui⁴ (individualiam, nešališkam ir teisingam prašymo įvertinimui per pagrįstą laikotarpį);
2. pasirengimui valdyti neproporcingai didelio krūvio situacijas nacionaliniu lygmeniu;
3. visos BEPS veikimui, kiek tai susiję su galimais trūkumais, nustatytais stebimoje valstybėje narėje;
4. susijusių asmenų pagrindinėms teisėms, vaiko apsaugos priemonėms ir konkrečioms pažeidžiamose padėtyje esančių asmenų poreikiams.

Nebus daroma įtaka valstybės narės kompetencijai priimti sprendimus dėl atskirų asmenų tarptautinės apsaugos prašymų.

⁴ Šioje metodikoje sąvoka „nacionalinis lygmuo“ apima visus nacionalinės sistemos lygmenis: centrinės, federalinės, regioninės ir vietos valdžios institucijas, atsižvelgiant į jų atitinkamus įgaliojimus BEPS įgyvendinimo srityje.

Grindžiama bendradarbiavimu ir skaidri

Stebėseną vykdoma glaudžiai ir visiškai skaidriai bendradarbiaujant su atitinkama valstybe nare, užtikrinant, kad valstybės narės būtų reguliariai informuojamos apie stebėsenos aprėptį, priemones, išvadas ir informaciją, kuria grindžiamos išvados. Pagal EUAA reglamento 14 straipsnio 7 dalį valstybė narė „bendradarbiauja su Agentūra, taip pat sudarydama palankias sąlygas visiems patikrinimams vietoje, kuriuos ji atlieka stebėsenos tikslais“. Konkrečiai tai reiškia, kad, remiantis objektyviais kriterijais, stebėsenos grupė galėtų gauti reikiamą informaciją, bendrauti su atitinkamas pareigas einančiais darbuotojais ir pateikti ji reikiamas vietas. Stebėsenos išvados pateikiamos atitinkamai valstybei narei, kad ji pateiktų savo pastabas, kaip numatyta EUAA reglamento 15 straipsnio 3 dalyje.

Objektyvi ir tiksli

EUAA stebėsenos išvados grindžiamos įrodymais, informacija renkama sistemingai ir iš įvairių šaltinių, kaip apibrėžta metodikoje. Tai reiškia, kad siekiant nuodugniai, subalansuotai ir objektyviai ištirti padėtį pagal Reglamentą reikia išanalizuoti didelį kiekį kokybinės ir kiekybinės informacijos, gautos iš įvairių suinteresuotųjų šalių. Informacija renkama ir kruopščiai tikrinama pagal iš anksto nustatytus objektyvius kriterijus, „atsižvelgia[nt] į [EUAA sukurtus] veiklos standartus, rodiklius, gaires ir geriausią patirtį“ (EUAA reglamento 13 straipsnio 6 dalis).

Kalbant apie valstybių narių teikiamą informaciją, kuo labiau naudojamosi Agentūros turima informacija, kad būtų išvengta prašymų dubliavimosi. Gauta informacija bus renkama, analizuojama, sutikrinama su valstybe nare ir kritiškai įvertinama remiantis metodika.

3 Stebėsenos procesas

Bendros stebėsenos metodikos pagrindas yra vienas bendras procesas, taikomas visų rūšių stebėsenos veiklai, kaip nurodyta šiame dokumente.

3.1 Stebėsenos rūšys

Pagal EUAA stebėsenos mechanizmą vykdoma trijų rūšių stebėseną, atsižvelgiant į taikymo sritį:

- **šalies stebėseną**, apimanti visų BEPS aspektų operatyvinį ir techninį taikymą tam tikroje valstybėje narėje (14 straipsnis ir 15 straipsnio 1 dalies a punktas);
- **teminė stebėseną**, apimanti visų valstybių narių BEPS teminius arba specialius aspektus (22 konstatuojamoji dalis, 15 straipsnio 1 dalies b punktas);
- **ad hoc stebėseną**, vykdoma jei 5 straipsnyje nurodytos informacijos apie prieglobsčio padėtį analizėje reiškiamas rimtas susirūpinimas dėl valstybės narės prieglobsčio ar priėmimo sistemos veikimo. Tokiu atveju Agentūra pradeda stebėseną savo iniciatyva, pasikonsultavusi su Komisija arba Komisijos prašymu (15 straipsnio 2 dalis).

3.2 Stebėsenos etapai

Siekiant veiksmingai planuoti ir organizuoti veiklą, kiekviena stebėseną suskirstoma į penkis pagrindinius toliau aprašytus etapus. Teminės ir *ad hoc* stebėsenos veiksmus gali reikėti pakoreguoti atsižvelgiant į proporcingumo principą.

1 pav. Stebėsenos etapai

Šaltinis: EUAA

Inicijavimo etapas. Kad būtų laiku pasirengta stebėsenos veiklai, atliekami visi būtini parengiamieji darbai, įskaitant informacijos rinkimą ir patikrinimo vietoje organizavimą. Informacija renkama laikantis informacijos rinkimo tvarkos reikalavimų (žr. 5 skyrių Informacijos rinkimo ir analizės tvarka). Valstybė narė informuojama apie stebėsenos apimtį ir gauna oficialų prašymą pateikti informaciją **valstybės narės stebėsenos klausimyne** (žr. 6.1 Valstybės narės klausimynas) ir parengti bylas bylą atrankos analizei (žr. 6.2 Bylų atranka). Siekdama dar labiau palengvinti klausimyno pildymą, EUAA, jei įmanoma, prie kiekvieno klausimyno pridės visą aktualią jau Agentūros surinktą informaciją, visapusiškai laikydamasi informacijos rinkimo tvarkos reikalavimų, kartu nurodydama jos šaltinius. Taip

valstybė narė, atsakydama į klausimą, galės remtis turima informacija, ją papildyti, pataisyti ar atnaujinti arba patvirtinti jos tikslumą. Aktuali informacija renkama iš visų suinteresuotųjų subjektų.

Imamasi parengiamųjų veiksmų ekspertų grupei sudaryti (žr. 8.1 Ekspertų grupių steigimo taisyklės ir principai).

Informacijos sutelkimas ir analizė. Visa gauta informacija sutelkiama ir analizuojama rengiantis patikrinimui vietoje (žr. 5 skyrių Informacijos rinkimo ir analizės tvarka). Su valstybe nare tariamasi dėl patikrinimo vietoje darbotvarkės projekto. Organizuojamas parengiamasis posėdis, kuriame išsamiau aptariami praktiniai patikrinimo vietoje klausimai.

Patikrinimas vietoje. Vykdydama stebėseną Agentūra gali rengti patikrinimus vietoje. Vizitus, apie kuriuos pranešama likus nedaug laiko, Agentūra rengia tik 15 straipsnio 2 dalies tikslais. Per patikrinimą vietoje ekspertų grupė įvertina BEPS operatyvinį ir techninį taikymą atitinkamoje valstybėje narėje remdamasi sistemingai renkamos atitinkamos informacijos kruopščia analize (žr. 8.2 Patikrinimo vietoje praktinė tvarka). Patikrinimas vietoje gali trukti vidutiniškai nuo vienos iki dešimties darbo dienų, priklausomai nuo stebėsenos veiklos aprėpties. Pagal EUAA reglamentą valstybė narė bendradarbiauja su Agentūra ir padeda ekspertų grupei vykdyti savo įgaliojimus, kad būtų galima įvertinti procesus ir veiklą srityse, kurios turi būti stebimos.

Galutinių išvadų parengimas. Vykdomasis direktorius siunčia stebėsenos išvadas valstybei narei, kad ji pateiktų pastabas, taip pat, jei būtina, nurodytų savo poreikius (žr. 7.2 Išvados).

Rekomendacijų rengimas ir tolesni veiksmai (aktyvavus): Remdamasis išvadomis, atsižvelgdamas į atitinkamos valstybės narės pastabas ir konsultuodamasis su Komisija, vykdomasis direktorius parengia rekomendacijų projektą. Vykdomasis direktorius siunčia susijusiai valstybei narei rekomendacijų projektą, kad ji pateiktų pastabas (žr. 7.3 Rekomendacijos).

2 pav. Stebėsenos etapai ir tvarkaraštis

	1. Inicijavimo etapas	2. Informacijos sutelkimas ir preliminarus įvertinimas	3. Patikrinimas vietoje – įvertinimas	4. Galutinių išvadų rengimas	5. Rekomendacijų rengimas ir tolesni veiksmai
Laikas	0–3 mėnuo	3–5,5 mėnuo	5,5–6 mėnuo	6–7,5 mėnuo	7,5–9 mėnuo
Aprašymas	<p>Kad būtų laiku pasirengta stebėsenai ir iš visų suinteresuotųjų subjektų būtų surinkta informacija, atliekami visi būtini parengiamieji darbai.</p> <p>Valstybei narei išsiunčiamas oficialus prašymas.</p>	<p>Informacija yra sutelkiama. Nustatomos spragos ir atliekama analizė, siekiant ekspertų grupėms pateikti susistemintą informaciją.</p> <p>Rengiamas parengiamasis posėdis su valstybe nare.</p>	<p>Jei būtina, ekspertų grupė atlieka patikrinimą vietoje ir pateikia atitinkamą įvertinimą.</p>	<p>Vykdomasis direktorius išsiunčia stebėsenos išvadas atitinkamai valstybei narei, kad ji pateiktų pastabas. Ataskaita užbaigiama.</p>	<p>Pagal 15 straipsnį parengiamos ir užbaigiamos rekomendacijos.</p>

Šaltinis: EUAA

3.3 Dalyviai, vaidmenys ir atsakomybė

EUAA reglamente nustatyti visų suinteresuotųjų subjektų su stebėsenos mechanizmu susiję vaidmenys ir pareigos.

EUAA

EUAA vykdomojo direktoriaus pareigos nustatytos įvairiose teisinėse nuostatose. Visų pirma vykdomasis direktorius sudaro ekspertų grupes stebėsenos reikmėms, inicijuoja stebėseną pagal 15 straipsnio 2 dalį, pateikia išvadas ir rekomendacijų projektą susijusiai valstybei narei, o paskui – valdančiajai tarybai (47 straipsnio 5 dalies p–r punktai). Apie tokius patikrinimus vykdomasis direktorius atitinkamoms valstybėms narėms praneša iš anksto, numatant pakankamai laiko. Apie patikrinimus, apie kuriuos pranešama likus nedaug laiko, vykdomasis direktorius atitinkamoms valstybėms narėms praneša prieš 72 valandas (15 straipsnio 7 dalis).

Agentūra prižiūri stebėsenos procesą ir tolesnę veiklą. Stebėsenos užduotims vykdyti Agentūroje paskiriamas specialus padalinys (**Stebėsenos padalinys**).

Į valstybes nares siunčiami EUAA **ryšių palaikymo pareigūnai**. EUAA reglamente nustatyta, kad **ryšių palaikymo pareigūnai** reguliariai teikia vykdomajam direktoriui ataskaitas apie prieglobsčio padėtį atitinkamoje valstybėje narėje ir jos pajėgumus veiksmingai valdyti savo prieglobsčio ir priėmimo sistemas. Jei ryšių palaikymo pareigūno ataskaitoje vykdomajam direktoriui pareiškiamas susirūpinimas dėl vieno ar daugiau aspektų, kurie aktualūs atitinkamai valstybei narei, į tas ataskaitas atsižvelgiama stebėsenos mechanizmo tikslais ir jos perduodamos atitinkamai valstybei narei (7 straipsnio 4 dalis).

EUAA valdančioji taryba, vykdomojo direktoriaus siūlymu ir pasikonsultavusi su Komisija, nustato stebėsenos mechanizmui taikomą bendrą metodiką (14 straipsnio 1 dalis), programą (15 straipsnio 1 dalis) ir pateikia po stebėsenos parengtas rekomendacijas (15 straipsnio 4 dalis).

Europos Komisija

Nustatant stebėsenos mechanizmą, **Komisija** glaudžiai bendradarbiauja su EUAA (14 straipsnio 1 dalis). Be kita ko, Komisija dalyvauja ekspertų grupės veikloje (47 straipsnio 5 dalies p punktas), Agentūra su ja konsultuojasi dėl metodikos, programos ir rengdama rekomendacijų projektus. „Jeigu 5 straipsnyje nurodytos informacijos apie prieglobsčio padėtį analizėje reiškiamas rimtas susirūpinimas dėl valstybės narės prieglobsčio ar priėmimo sistemos veikimo, Agentūra, pasikonsultavusi su Komisija, savo iniciatyva arba Komisijos prašymu inicijuoja stebėseną tos valstybės narės prieglobsčio ar priėmimo sistemoms įvertinti“ (15 straipsnio 2 dalis). Jei valstybė narė neįgyvendina priemonių, išdėstytų Agentūros rekomendacijose, Komisija yra atsakinga už tolesnius veiksmus (15 straipsnio 5–7 dalys).

Valstybės narės

Stebėsenos metodika grindžiama EUAA ir ES valstybių narių bendradarbiavimu. Valstybės narės Agentūros prašymu teikia jai informaciją apie BEPS aspektus, kuriems taikomas stebėsenos mechanizmas, taip pat apie savo nenumatytų atvejų planus, susijusius su priemonėmis, kurių turėtų būti imtasi galimam neproporcingai dideliam krūviui jų prieglobsčio ir priėmimo sistemoms pašalinti (14 straipsnio 6 dalis).

Reglamente numatyta, kad valstybių narių ekspertai prirėikus dalyvauja ekspertų grupių veikloje (47 straipsnio 5 dalies p punktas).

Valstybės narės bendradarbiauja su Agentūra ir sudaro palankias sąlygas visiems stebėsenos tikslais vietoje vykdomiems patikrinimams. Valstybės narės pateikia pastabas dėl išvadų ir rekomendacijų.

Patvirtinus metodiką, bus įsteigtas **stebėsenos tinklas („MoNet“)**, kurį sudaro nacionaliniai stebėsenos koordinatoriai (žr. [13 Stebėsenos tinklo vaidmuo](#)).

Nacionalinis stebėsenos koordinorius (toliau – nacionalinis koordinorius) veikia kaip valstybės narės koordinorius ir pagrindinis kontaktinis asmuo stebėsenos klausimais, atsakingas už informacijos rinkimą, ryšių su nacionalinėmis valdžios institucijomis ir įgyvendinančiais partneriais palaikymą ir tolesnius veiksmus, susijusius su išvadomis ir rekomendacijomis. Nacionalinis koordinorius bendradarbiauja su EUAA rengiant patikrinimą vietoje, prirėikus palaiko ryšius su atitinkamomis institucijomis ir (arba) organizacijomis, kad būtų nustatyti reikiami darbuotojai, užtikrinta galimybė patekti į patalpas ir kitas vietas, kaip nurodyta patikrinimo vietoje darbotvarkėje, ir padeda tvarkyti visus praktinius klausimus (žr. [8.2 Patikrinimo vietoje praktinė tvarka](#)). Nacionalinis koordinorius gali lydėti ekspertų grupę. Nacionalinis koordinorius dalyvauja posėdžiuose su nacionalinėmis valdžios institucijomis. Valstybė narė gali paskirti pakaitinį nacionalinį koordinatorių.

UNHCR

Jungtinių Tautų vyriausiasis pabėgėlių reikalų komisaras (UNHCR) dalyvauja stebėsenos grupės veikloje stebėtojo teisėmis (24 konstatuojamoji dalis). UNHCR taip pat aiškiai nurodytas kaip informacijos, renkamos stebėsenos mechanizmo reikmėms, šaltinis (14 straipsnio 4 dalis).

4 Objektyvūs kriterijai

EUAA vykdo stebėseną pagal objektyvius kriterijus, kuriuose nurodyti kiekvieno BEPS aspekto operatyvinio ir techninio taikymo **numatomi rezultatai**, atsižvelgiant į bendruosius EUAA stebėsenos mechanizmo tikslus.

Objektyvūs kriterijai susisteminti atsižvelgiant į įvairias BEPS nuostatas ir papildyti kriterijais, susijusiais su nenumatytų atvejų planavimu ir pasirengimu. Juos sudaro svarbiausi kriterijai, taikomi visoms BEPS sritims (priėmimo sistemai, prieglobsčio procedūrai ir Dublino procedūrai, įskaitant apeliacines procedūras, visapusiškai laikantis teismų nepriklausomumo), nenumatytų atvejų planavimas ir pasirengimas, taip pat trys konkrečioms sritims numatytų kriterijų rinkiniai.

Objektyvūs kriterijai suformuluoti **makrolygmeniu**, visų pirma siekiant atsižvelgti į nacionalinių sistemų ir aplinkybių ypatumus, ir pateikti valstybėms narėms **veiklos procesų, kurie** bus stebimi, apžvalgą. Objektyvūs kriterijai turi būti aiškinami kartu su BEPS teisinėmis nuostatomis, o kilus neaiškumams, pirmenybė visada teikiama BEPS teisiniam tekstui ir Europos Teisingumo Teismo išaiškinimui. Visi objektyvūs kriterijai bus vertinami atsižvelgiant į tai, kaip laikomasi **pagrindinių teisių**, įskaitant nediskriminavimą, teisę į privatų ir šeimos gyvenimą, vaiko apsaugą ir pareigą pirmiausia atsižvelgti į geriausius vaiko interesus.

Jei bus padaryta teisinių BEPS pakeitimų, EUAA valdančiajai tarybai gali tekti peržiūrėti objektyvius kriterijus.

Objektyvūs kriterijai sugrupuoti pagal atitinkamas temines sritis ir nustatyti jų atitinkami kodai.

4.1 Bendri objektyvūs kriterijai

Pirmieji du objektyvių kriterijų rinkiniai yra **viską apimantys**: jie taikomi visoms BEPS sritims ir bus horizontaliai taikomi visiems procesams.

Institucinė struktūra

OVR1. Valstybės narės sukūrė veikiančias prieglobsčio ir priėmimo sistemas, taip pat **administracines struktūras ir procesus**, padedančius užtikrinti, kad objektyvūs kriterijai būtų nuosekliai ir patikimai įvykdomi ir taikomi, įskaitant atitinkamas gaires, priežiūros mechanizmus ir veiksmingus kokybės užtikrinimo mechanizmus.

OVR2. Prieglobsčio ir priėmimo **procesai organizuojami veiksmingai**, kad būtų išvengta nereikalingų ar besidubliuojančių pastangų, optimaliai naudojamos turimos ekspertinės žinios ir išteklių, kuo labiau mažinant silpnąsias vietas, pasitelkiant funkcionuojančią bylų valdymo sistemą ir tinkamai naudojant skaitmenines pagalbos priemones, kad procesai vyktų prisitaikant prie kintančių aplinkybių ir juos būtų galima išplėtoti esant padidėjusiam antplūdžiui.

OVR3. Visos prieglobsčio procedūros metu, įskaitant apeliacinio proceso etapą, priėmimo sistemoje dirba pakankamai kvalifikuotų **darbuotojų**, kad bylos būtų nagrinėjamos ir

- valdomos veiksmingai ir užtikrinamos tinkamos priėmimo sąlygos, aiškiai būtų aprašytos užduotys ir pareigos, numatytos darbuotojų gerovei užtikrinti būtinos priemonės ir veiksmingi procesai, padedantys nustatyti galimas kliūtis ar trūkstamus pajėgumus.
- OVR4. Už vieno arba kelių BEPS aspektų įgyvendinimą atsakingų institucijų arba įstaigų darbuotojai turi **reikiamą kompetenciją** vykdyti jiems pavestas pareigas ir (arba) užduotis bei funkcijas, be kita ko, jiems sudarytos galimybės gauti reikiamą tinkamą mokymą ir profesinio tobulėjimo galimybę, teikiamą, jei būtina, remiantis Europos prieglobsčio srities mokymo programa ir skiriant reikiamą dėmesį pagrindinėms teisėms, specialiesiems procedūriniais ir priėmimo poreikiams ir geriausiems vaiko interesams.
- OVR5. Prieglobsčio ir priėmimo sistemos organizuojamos ir įgyvendinamos visapusiškai laikantis **konfidencialumo** principo, kaip apibrėžta nacionalinėje teisėje, ir laikantis atitinkamų duomenų apsaugos teisės aktų.
- OVR6. Visos prieglobsčio procedūros ir priėmimo procesų metu yra veiksmingai nustatomi pažeidžiamoje padėtyje esantys prašytojai, įvertinami jų **specialieji procedūriniai ir priėmimo poreikiai** ir į juos laiku tinkamai reaguojama kvalifikuoti ir parengti darbuotojai, padedantys pažeidžiamoje padėtyje esantiems prašytojams visapusiškai naudotis savo teisėmis ir vykdyti savo pareigas pagal BEPS.
- OVR7. **Nelydimiems vaikams** laiku ir, jei reikia, prieš asmeninį pokalbį skiriamas tinkamą kvalifikaciją turintis atstovas, kuris atstovauja vaikui ir padeda dalyvauti prieglobsčio procedūroje ir priėmimo sistemoje, atsižvelgdamas į geriausius vaiko interesus. Priėmimo sąlygas užtikrina ir tarptautinės apsaugos prašymą nagrinėja darbuotojai, turintys reikiamų žinių apie specialiuosius vaikų procedūrinius ir priėmimo poreikius, ir jie visų pirma atsižvelgia į geriausius vaiko interesus.
- OVR8. Visais svarbiais prieglobsčio procedūros etapais ir priėmimo sistemoje prašytojas laiku gauna reikiamą **informaciją** apie procedūras, savo teises ir pareigas. Informacija pateikiama raštu ir, prireikus, žodžiu, kalba, kurią prašytojas supranta arba, kaip pagrįstai manoma, turėtų suprasti, pritaikyta atsižvelgiant į prašytojo specialiuosius procedūrinius ir priėmimo poreikius.
- OVR9. Prašytojų galimybė pasinaudoti **veiksminga teisine gynyba** dėl, be kita ko, sprendimo dėl tarptautinės apsaugos prašymo, įskaitant sprendimą panaikinti tarptautinę apsaugą arba atsisakymą atnaujinti nagrinėjimą, sprendimą dėl perdavimo pagal Dublino reglamentą, sprendimą atsisakyti suteikti, sumažinti priėmimo teisę arba jos nebesuteikti ir sprendimus sulaikyti prašytojus, užtikrinama pateikiant prašytojui būtiną teisinę ir procedūrinę informaciją apie apskundimo procedūrą, sudarant galimybę gauti teisinę pagalbą ir būti atstovaujamiems, taip pat laiku vykdant apskundimo procedūras.

Pajėgumas ir pasirengimas valdyti neproporcingai didelio krūvio situacijas

- COP1. Prieglobsčio ir priėmimo sistemoms taikomuose **nenumatytų atvejų planuose** išdėstyti įvairūs neproporcingai didelio krūvio scenarijai. Planuose nurodyti kiekvieno scenarijaus išankstinio perspėjimo priežastiniai veiksniai, reagavimo strategija ir priemonių, kurių reikia imtis, rinkinys, atitinkami atsakingi subjektai ir terminai, visų pirma priemonės, leidžiančios greitai įvertinti poreikius ir skirti reikiamus darbuotojus ir išteklius.
- COP2. Vietos, regioniniu ar centrinu valstybės lygmeniu įdiegtas **priežiūros mechanizmas**, kad būtų galima iš anksto perspėti ir laiku aktyvuoti atitinkamas nenumatytų atvejų plano priemones, aiškiai apibrėžti vaidmenys ir atsakomybė už duomenų rinkimą ir vertinimą, išvadų pateikimą atitinkamiems suinteresuotiesiems subjektams.
- COP3. Visi atsakingi migracijos valdymo grandinės dalyviai yra susipažinę ir pritaria nenumatytų atvejų planams, kuriuose nurodytas **aiškus sprendimų priėmimo ir koordinavimo tarp visų atitinkamų vidaus ir išorės suinteresuotųjų subjektų mechanizmas**, planai reguliariai vertinami ir atnaujinami.
- COP4. **Įdiegti priėmimo pajėgumų masto didinimo mechanizmai**, įskaitant papildomų priėmimo pajėgumų nustatymo operacines procedūras, kad prašytojams būtų galima skubiai užtikrinti tinkamas priėmimo sąlygas.
- COP5. Nustatytos apsaugos priemonės, užtikrinančios, kad, esant neproporcingai didelio krūvio situacijoms, taip pat būtų nustatomi ir vertinami **specialieji procedūriniai ir priėmimo poreikiai** ir į juos būtų reaguojama.

4.2 Konkrečiai sričiai taikomi objektyvūs kriterijai

Konkrečiai sričiai taikomi kriterijai – tai kriterijai, taikomi konkrečioms BEPS sritims.

Prieglobsčio procedūra

- ASY1. Prieglobsčio prašantys asmenys turi teisę veiksmingai ir laiku **pasinaudoti prieglobsčio procedūra**, taip pat teisę į greitą ir išsamią visų tarptautinės apsaugos prašymų registraciją. Prireikus, suteikiama informacija, galimybė gauti konsultacijas, paaiškinimus ir išduodamas dokumentas, patvirtinantis prašytojo statusą.
- ASY2. Kai įmanoma, veiksmingai tikrinama **prašytojų tapatybė**, taip pat pilietybė arba asmens be pilietybės statusas, atsižvelgiant į skirtingas sąlygas įvairiose kilmės šalyse ir į tapatybės dokumentų nebuvimo galimybę.
- ASY3. Prašytojams sudaroma veiksminga galimybė pagrįsti savo prašymą per **asmeninį pokalbį**, kuris rengiamas prašytojui suprantama kalba, visapusiškai laikantis konfidencialumo principo. Taikomi tinkami pokalbio metodai, jį užbaigus pateikiama išsami, patikima ir faktinė pokalbio ataskaita arba stenograma.
- ASY4. **Pokalbiai su vaikais** vykdomi vaikui tinkamu būdu, visų pirma atsižvelgiant į geriausius vaiko interesus.
- ASY5. Už tarptautinės apsaugos prašymų nagrinėjimą atsakingiems pareigūnams sudaroma galimybė gauti svarbią, patikimą ir naujausią **kilmės šalies informaciją** ir **ekspertų**

- konsultacijas**, įskaitant psichologiniais ir mediciniais klausimais ir klausimais, susijusiais su specialiomis procedūrinėmis garantijomis.
- ASY6. Nagrinėjimas užbaigiamas priimant **tinkamai pagrįstą sprendimą** arba, jei priimamas teigiamas sprendimas, tinkamai pagrįstą nuomonę, paremtą visų priimtų materialinių faktų tinkamu įrodymų vertinimu ir rizikos vertimu ir patikimą teisinį vertinimą, atsižvelgiant į individualias prašytojo aplinkybes, padėtį kilmės šalyje arba saugioje trečiojoje šalyje sprendimo priėmimo metu, taip pat aktualią EUAA bendrąją analizę ir apibendrintas gaires.
- ASY7. Kai reikia, pakankamai nuodugnai išnagrinėjamos ir įvertinamos **priežastys nesuteikti prieglobsčio**, bendradarbiaujama su teisėsaugos institucijomis, tinkamai atsižvelgiant į prieglobsčio procedūros konfidencialumą.
- ASY8. Nagrinėjimas užbaigiamas laiku, priimant sprendimą, apie kurį tinkamai pranešama.
- ASY9. **Priimtino procedūros, paspartintos procedūros ir (arba) pasienio procedūros**, kai taikytina, įgyvendinamos veiksmingai ir per numatytą laikotarpį, visapusiškai laikantis procedūrinių garantijų, taip pat pasirūpinant tinkamomis vietomis ir patalpomis.
- ASY10. Jei atsiranda priežasčių **persvarstyti tarptautinės apsaugos statuso galiojimą**, jos veiksmingai nustatomos ir įvertinamos, gerbiant gavėjų procedūrinės garantijas.

Priėmimo sąlygos

- REC1. Prašytojams suteikiamas pakankamas ir tinkamas **būstas, maistas, drabužiai ir kiti būtini ne maisto produktai** natūra, finansinių išmokų pavidalu arba talonais, arba visais trimis būdais, deramai atsižvelgiant į jų specialiuosius poreikius, įskaitant vaikus.
- REC2. Prašytojai į **priėmimo vietas** paskirstomi be reikalo nedelsiant, atsižvelgiant į individualias prašytojo aplinkybes, laikantis šeimos vienovės principo ir atsižvelgiant į geriausius vaiko interesus.
- REC3. Priėmimo centruose prašytojams užtikrinamas **tinkamas gyvenimo lygis**, jei taikytina, atsižvelgiant į jų specialiuosius priėmimo poreikius, be kita ko, suteikiant pakankamai vietas, vieta vaikams žaisti, užtikrinamos sanitarinės sąlygos, gerbiama teisė į privatų ir šeimos gyvenimą ir judėjimo laisvę.
- REC4. Kompetentingos institucijos sudaro sąlygas prašytojams pasinaudoti **pagrindinėmis teisėmis ir paslaugomis**, įskaitant švietimą, galimybę dalyvauti darbo rinkoje (jei turima teisė) ir gauti būtiną sveikatos priežiūrą.
- REC5. Priėmimo centrai **veiksmingai valdomi**, be kita ko, juose nustatytos vidaus taisyklės, darbuotojų elgesio kodeksas ir funkcinis skundų nagrinėjimo mechanizmas.
- REC6. Priėmimo institucijos **prižiūri** suteikiamų priėmimo sąlygų lygį ir užtikrina, kad prireikus būtų imtasi veiksmingų tolesnių priemonių.
- REC7. Numatomi **pakankami pajėgumai**, infrastruktūra, įranga ir finansiniai ištekliai, kad visiems prašytojams būtų užtikrintos reikiamo lygio priėmimo sąlygos.
- REC8. Priėmimo centruose esantiems prašytojams ir darbuotojams taikomos **tinkamos apsaugos priemonės**, įskaitant veiksmingą kritinių incidentų valdymą, ypatingą dėmesį skiriant moterims, vaikams ir asmenims, kurių saugumui rizika gali kilti dėl jų konkrečių aplinkybių ar ypatybių.

- REC9. Pareiškėjai gali gauti konsultacijas **teisinais ir, prireikus, psichosocialinės sveikatos klausimais**.
- REC10. Žemesnio nei nustatyta Priėmimo sąlygų direktyvoje (naujos redakcijos) lygmens **materialinės priėmimo sąlygos** suteikiamos tik išimtiniais atvejais, jos tinkamai pagrindžiamos, dokumentuojamos ir suteikiamos kuo trumpiau, bet kuriuo atveju užtikrinant pagrindinius poreikius.
- REC11. Sprendimai **apriboti arba atimti suteiktas materialines priėmimo sąlygas** priimami išimtiniais atvejais, yra tinkamai pagrindžiami, proporcingi numatytam tikslui, priimami visapusiškai laikantis procedūrinių garantijų.
- REC12. **Sulaikymas** taikomas tik kaip būtina krašutinė priemonė, jei įmanoma, taikomos sulaikymui alternatyvios priemonės. Sprendimai sulaikyti asmenį priimami kiekvieną atvejį vertinant individualiai, tik pagal Priėmimo sąlygų direktyvos (nauja redakcija) nuostatas, laikantis procedūrinių apsaugos priemonių, atsižvelgiant į pažeidžiamoje padėtyje esančių asmenų, ypač vaikų, specialiuosius poreikius. Asmuo sulaikomas visapusiškai užtikrinant reikiamas sulaikymo sąlygas.

Valstybės narės, atsakingos už tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą, nustatymas

- DUB1. **Veiksmingai nustatomos galimos Dublino bylos**, laiku paimant pirštų atspaudus ir juos perduodant sistemai EURODAC, užtikrinant visapusišką pagarbą asmens duomenų apsaugai, atnaujinant sistemos EURODAC duomenis po to, kai suteikta tarptautinė apsauga, asmuo perkeltas, išsiųstas iš teritorijos ir buvo taikoma diskrecinė išlyga.
- DUB2. Pagal Dublino procedūras susirūpinimą keliantiems asmenims suteikiama veiksminga galimybė pateikti aktualią informaciją, be kita ko, apie šeiminius ir priklausomumo ryšius, įskaitant per **asmeninį pokalbį**, išskyrus atvejus, kai taikomas vienas iš nevykdymo pagrindų, surengtą kalbą, kurią asmuo supranta arba pagrįstai manoma, kad supranta ir kuria gali bendrauti.
- DUB3. **Šeimos vienovė** užtikrinama visu Dublino procedūros taikymo laikotarpiu; visų pirma imamas reikiamų veiksmų, kad būtų nustatyti kitose valstybėse esantys nelydimų vaikų šeimos nariai, siekiant juos sujungti su šeimomis laikantis procedūrinių apsaugos priemonių ir atsižvelgiant į geriausius vaiko interesus.
- DUB4. Atliekamas **išsamus vertinimas** atsakingai valstybei narei nustatyti, atsižvelgiant į visą turimą informaciją ir pateiktus įrodymus, taip pat į prašytojo asmenines aplinkybes ir galimą nežmoniško ar žeminančio elgesio riziką atsakingoje valstybėje narėje.
- DUB5. Įdiegta bylų valdymo sistema, kuria sudaromos sąlygos veiksmingai tvarkyti prašymus perimti savo žinion, prašymus atsiimti ir informacijos prašymus, atsakymus ir pranešimus, įskaitant nagrinėjimo proceso metu taikomų terminų **priežiūrą ir veiksmingus tolesnius veiksmus**.
- DUB6. Veiksmingai vykdomi prašytojų perdavimai kitoms valstybėms narėms ir iš jų. Siekiant veiksmingai vykdyti perdavimus pagal Dublino reglamentą, perdavimams rengti ir organizuoti skiriama pakankamai tinkamai išmokytų darbuotojų, taip pat **pakankami pajėgumai oro uostuose ir sienos perėjimo punktuose**.

5 Informacijos rinkimo ir analizės tvarka

Stebėsenos tikslais renkama ir analizuojama informacija apie visus BEPS operatyvinio ir techninio taikymo aspektus, kaip nurodyta objektyviuose kriterijuose (žr. [4 skyrių Objektyvūs kriterijai](#)), kad būtų užtikrintas visapusiškas, subalansuotas ir objektyvus požiūris⁵.

5.1 Esminiai informacijos rinkimo ir analizės aspektai

Informacijos rinkimas ir analizė – kiekvienos stebėsenos pagrindas.

Siekiant užtikrinti išsamų ir patikimą informacijos rinkimą, būtina **aiškiai ir išsamiai nustatyti**, atitinkamus nacionalinio lygmens dalyvius ir organizacijas. Šiuo tikslu EUAA atsižvelgs į vykdomą darbą, pvz., susijusį su EUAA teminiais tinklais, ryšių palaikymo pareigūnais (žr. pirmiau [3.3 Dalyviai, vaidmenys ir atsakomybė](#)), EUAA pagrindinių teisių pareigūnu, informavimu apie padėtį, mokymu, operatyvine veikla ir kt. Prireikus dėl atitinkamų suinteresuotųjų subjektų nustatymo EUAA gali konsultuotis su valstybėmis narėmis.

Be to, EUAA užmegs ir palaikys ryšius su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, kurie yra svarbūs siekiant veiksmingai įgyvendinti stebėsenos mechanizmą, t. y. nacionalinėmis valdžios institucijomis ir įstaigomis, atitinkamomis šioje srityje veikiančiomis tarpvyriausybėmis organizacijomis ar įstaigomis.

Informacijos rinkimas stebėsenos tikslais turėtų būti **tikslingas, konkretus, aktualus ir savalaikis**, užtikrinamas laikantis konkrečių terminų. Šiuo tikslu EUAA prieš kiekvieną stebėseną informuos susijusią valstybę narę ir kitus suinteresuotuosius subjektus apie numatomą informacijos rinkimą, apimtį, šablonus ir terminus.

EUAA atidžiai nagrinėja, palygina ir patikrina visą visų suinteresuotųjų subjektų surinktą informaciją. Renkant informaciją **tikrinamas ir įvertinamas visos informacijos**

- objektyvumas;
- aktualumas;
- nuoseklumas, tikslumas ir preciziškumas;
- pagrįstumas ir kokybė, tarpusavyje patikrinant informaciją, ją pagrindžiant ir suderinant su informacija iš kitų šaltinių;

kad būtų užtikrintas bet kokių vėlesnių analizių ir išvadų išsamumas.

Stebėsenos tikslais renkama informacija gali apimti kokybinius ir kiekybinius duomenis, teismų praktiką, taip pat prašymų bylų atrankai atrinktas individualias bylas – nepažeidžiant valstybės narės kompetencijos priimti sprendimus dėl atskirų atvejų (žr. analitiškai [6.2 Bylų atranka](#)). Siekdama dar labiau palengvinti klausimyno pildymą, EUAA, kiek įmanoma, prie kiekvieno klausimyno pridės visą aktualią jau Agentūros surinktą informaciją, visapusiškai laikydamosi informacijos rinkimo tvarkos

⁵ Taip pat žr. ES ombudsmenas, <https://www.ombudsman.europa.eu/en/doc/correspondence/en/166550>

reikalavimų, kartu nurodydama jos šaltinius. Taip valstybė narė, atsakydama į klausimą, galės remtis turima informacija, ją papildyti, pataisyti ar atnaujinti arba patvirtinti jos tikslumą.

Rinktinės informacijos tipas bus nustatytas remiantis objektyviais kriterijais, pagal kuriuos bus vykdoma stebėseną, kartu su atitinkamais standartais ir rodikliais.

Įvairiais stebėsenos etapais EUAA gali surengti **susitikimus** su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, kad surinktų papildomą informaciją, paprašytų pateikti patikslinančius paaiškinimus ir (arba) patikrintų surinktus duomenis.

Stebėsenos tikslais surinkti duomenys turėtų būti analizuojami laikantis **objektyvaus ir griežto požiūrio**, užtikrinant, kad būtų atsižvelgiama į visus pagrindinius BEPS aspektus, įskaitant pagrindinių teisių gerbimą, vaiko apsaugos priemones, visų pirma atsižvelgiant į geriausius vaiko interesus ir konkrečius pažeidžiamoje padėtyje esančių asmenų poreikius.

Iš įvairių suinteresuotųjų subjektų surinkta informacija bus kritiškai įvertinama laikantis bendros metodikos, taikant rašytinę procedūrą, rengiant posėdžius ir patikrinimus vietoje. Informacija, kuria remiantis bus rengiamos išvados, bus nurodyta ataskaitoje ir prireikus prie jos pridėta. Atitinkama valstybė narė turės galimybę dėl išvadų pateikti pastabas (žr. [7.2 Išvados](#)).

5.2 Stebėsenos tikslais naudojami informacijos šaltiniai

Vadovaujantis EUAA reglamentu, stebėseną vykdoma remiantis atitinkamos valstybės narės pateikta informacija, 5 straipsnyje nurodyta informacijos apie prieglobsčio padėtį analize ir prašymų bylų atranka. Be to, EUAA gali atsižvelgti į atitinkamų tarpvyriausybinių organizacijų ar įstaigų, visų pirma UNHCR, ir kitų atitinkamų organizacijų pagal jų kompetenciją turimą informaciją (14 straipsnio 4 dalis), taip pat EUAA ryšių palaikymo pareigūnų valstybėse narėse informaciją (12 konstatuojamoji dalis, 7 straipsnio 4 dalis). Siekiant patvirtinti surinktą informaciją ir prireikus surinkti papildomus duomenis, rengiami patikrinimai vietoje (14 straipsnio 5 dalis) (žr. vietoje taikomas priemones).

Valstybės narės pateikta informacija

Stebėseną vykdoma visų pirma remiantis atitinkamos valstybės narės pateikta informacija (14 straipsnio 4 dalis).

Informacija gali būti pateikta raštu arba žodžiu. Kalbant apie rašytinę informaciją, EUAA, konsultuodamasi su stebėsenos tinklu, parengs standartinį stebėsenos reikmėms skirtą **valstybių narių klausimyną**, apimantį objektyvius kriterijus ir papildantį Agentūros jau turimą informaciją. Daugiau informacijos žr. [6.1 Valstybės narės klausimynas](#). EUAA taip pat gali rinkti informaciją rengdama posėdžius, kuriais ruošiamasi patikrinimui vietoje arba per patikrinimą vietoje.

Kai prieglobsčio ar priėmimo sistemoje kaip įgyvendinantys subjektai aktyviai dalyvauja kiti suinteresuotieji subjektai, pvz., jie perduoda įgaliojimus kitiems subjektams, tarpvyriausybines organizacijas ar įstaigas (pvz., UNHCR) ir (arba) ES agentūros skiria arba komandiruoja darbuotojus, vykdomos partnerystės su kitais suinteresuotaisiais subjektais ir pan., EUAA gali prašyti pateikti

papildomą informaciją, susisiekdama su šiais įgyvendinančiaisiais partneriais per posėdžius, prireikus koordinuojant veiksmus su valstybe nare.

EUAA prieinama informacija

EUAA nuolat renka, analizuoja ir platina informaciją apie prieglobsčio padėtį ES, taip pat teikia nuolatinę ir operatyvinę paramą (pvz., keisdamosi informacija, teikdama informaciją ir analizę, mokymus, kitokio pobūdžio techninę pagalbą ir pan.). EUAA naudosis jau turima informacija, nustatydamas stebėsenos veiklos pagrindą, kad būtų išvengta prašymų dubliavimosi ir pasinaudota esamais procesais ir darbu.

Visų pirma EUAA reglamente pažymima, kad stebėseną vykdoma, *inter alia*, remiantis 5 straipsnyje nurodyta **informacijos apie prieglobsčio padėtį Sąjungoje analize**. Atitinkamai, EUAA analizės ir tyrimų darbai papildys stebėsenos mechanizmo tikslais renkama informaciją, kad valstybėms narėms nereikėtų kartoti jau pateiktos informacijos. Tai apima, *inter alia*, informaciją ir analizę apie prieglobsčio srities naujoves, visų pirma prieglobsčio padėties ataskaitą, informacijos ir dokumentacijos sistemą, teismų praktikos duomenų bazę, dokumentą „Who is Who in International Protection“, naujienų apie esamą padėtį sistemą ir t. t., duomenų analizę ir tyrimus, pasitelkiant analizes ir tyrimus, taip pat informaciją, kuria keičiamasi išankstinio perspėjimo ir parengties sistemoje (IPPS) ir t. t.

Iš atitinkamų suinteresuotųjų subjektų gaunama papildoma kontekstinė informacija

Reglamente nustatyta, kad EUAA gali atsižvelgti į kitų atitinkamų suinteresuotųjų subjektų pateiktą informaciją, įskaitant:

UNHCR

Reglamente UNHCR yra aiškiai nurodytas kaip informacijos šaltinis.

Tarpvyriausybinių organizacijų ar įstaigų

Reglamente numatyta informaciją rinkti iš atitinkamų tarpvyriausybinių organizacijų (TO)⁶, daugiausia dėmesio skiriant Europos Sąjungos institucijoms ir įstaigoms, įskaitant agentūras. Dalijimosi informacija ir jos mainų stebėsenos tikslais srityje, EUAA užmegs reguliarius ryšius su Komisija ir atitinkamomis teisingumo ir vidaus reikalų srities agentūromis (pvz., Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūra ir Pagrindinių teisių agentūra).

Be to, jei valstybėje narėje veikia tarptautinės organizacijos, dirbančios valstybių narių, kuriose atliekama peržiūra, migracijos ir prieglobsčio srityse, EUAA gali stengtis gauti papildomos informacijos. Informacija gali būti renkama rengiant susitikimus arba pateikiama raštu.

⁶ Tarpvyriausybinių organizacijų – tai organizacija, sudaryta daugiausia iš suverenių valstybių arba kitų tarpvyriausybinių organizacijų. Tarpvyriausybinių organizacijų įsteigiamos sutartimi arba kitu susitarimu, kurie laikomi grupės steigimo chartija. Tarp pavyzdžių – Jungtinės Tautos, Europos Taryba ir Europos Sąjunga. Šaltinis: <https://www.informea.org/en/terms/intergovernmental-organization>. Preliminariai toliau nurodytos tarpvyriausybinių organizacijos gali būti laikomos svarbiomis stebėsenos tikslais).

Kitos atitinkamos organizacijos pagal jų kompetenciją

Nacionalinės nepriklausomos organizacijos ir (arba) įstaigos, taip pat pilietinės visuomenės organizacijos priskiriamos *kitų atitinkamų organizacijų pagal jų kompetenciją* kategorijai. Jos gali būti pasitelkiamos kaip papildomi informacijos šaltiniai. Atitinkamai EUAA gali prašyti atitinkamas organizacijas ar įstaigas pateikti papildomos informacijos tam tikros stebėsenos veiklos tikslais ir koordinuoti procesą.

Tais atvejais, kai grįžtamąją informaciją reikia pateikti raštu, laikantis objektyvių kriterijų, bus parengta atitinkama suinteresuotųjų subjektų stebėsenos grįžtamojo ryšio forma, atsižvelgiant į stebėsenos veiklos aprėptį.

Nacionalinės nepriklausomos organizacijos ir (arba) įstaigos

Nacionalinės nepriklausomos organizacijos ir (arba) įstaigos, kompetentingos vykdyti veiklą migracijos ir prieglobsčio srityje, pavyzdžiui, nacionalinės žmogaus teisių institucijos⁷ ir ombudsmenai, taip pat yra *atitinkamos organizacijos*, su kuriomis EUAA gali konsultuotis *pagal jų kompetenciją*, nes jos atlieka labai svarbų vaidmenį skatindamos ir stebėdamos, kad tarptautiniai žmogaus teisių standartai būtų veiksmingai įgyvendinami nacionaliniu lygmeniu.

Pilietinės visuomenės organizacijos (PVO)

Europos Sąjungoje pilietinė visuomenė atlieka svarbų vaidmenį puoselėjant ES ir jos valstybių narių bendras vertybes, nurodytas Europos Sąjungos sutarties (ES sutartis) 2 straipsnyje. ES sutarties 11 straipsnio 2 dalyje ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 15 straipsnio 1 dalyje pilietinis dialogas ir pilietinės visuomenės dalyvavimas laikomi gero valdymo priemonėmis⁸.

Be to, pilietinės visuomenės vaidmuo keičiantis informacija ir kaupiant žinias pripažįstamas EUAA reglamente (40 konstatuojamoji dalis, 50 straipsnis). Atitinkamai, pilietinės visuomenės organizacijos, vykdančios veiklą migracijos ir prieglobsčio srityje, yra *atitinkamos organizacijos pagal jų kompetenciją*, kurios gali suteikti vertingos informacijos. Todėl EUAA gali prašyti papildomos informacijos iš pilietinės visuomenės organizacijų, vykdančių veiklą tarptautinės apsaugos srityje vietos, regioniniu, nacionaliniu, Sąjungos ar tarptautiniu lygmenimis.

Siekiant nustatyti reikalavimus atitinkančias PVO, pagal analogiją bus vadovaujama kriterijais, įtrauktais į [2022 m. birželio 23 d. valdančiosios tarybos sprendimo Nr. 111 dėl konsultacinio forumo įsteigimo ir sudėties ir informacijos perdavimo sąlygų](#) priedą.

⁷ JT [Paryžiaus principuose](#), susijusiuose su nacionalinių žmogaus teisių rėmimo ir apsaugos institucijų statusu, nustatyti minimalūs tarptautiniai NŽTI steigimo standartai. Išsamiau žr. FRA, [Stiprios ir veiksmingos nacionalinės žmogaus teisių institucijos. Iššūkiai, perspektyvi praktika ir galimybės](#), 2021 m. sausio 21 d.; FRA, [2022 m. birželio mėn. atnaujinta informacija. NŽTI akreditacijos statusas ir įgaliojimai](#), 2022 m. birželio 29 d.

⁸ Plačiau žr. FRA, [Pilietinės visuomenės erdvės apsauga ES. Pagrindinės išvados ir FRA nuomonės](#), 2022 m. rugpjūčio 19 d.

Be to, siekiant dar geriau užtikrinti proceso skaidrumą, stebėsenos tikslais informaciją teikiančios PVO yra:

- EUAA konsultacinio forumo narė; arba
- įregistruota [ES skaidrumo registre](#)⁹.

Kvietimai dalyvauti PVO bus siunčiami per konsultacinį forumą. Konsultacinis forumas gali toliau skleisti informaciją kitoms PVO vietos, regioniniu, nacionaliniu, ES arba tarptautiniu lygmenimis ir atkreipti EUAA dėmesį į kitą stebėsenos tikslais svarbią informaciją. Tokiu būdu surinkta informacija, remiantis metodika, bus analizuojama, sutikrinama ir kritiškai įvertinama.

⁹ Skaidrumo registras – tai duomenų bazė, kurioje išvardytos organizacijos, bandančios daryti įtaką ES institucijų teisėkūros ir politikos įgyvendinimo procesui. Iš registro matyti, kokie interesai ginami, kas tai daro ir kokiomis lėšomis. Registras užtikrina viešąją kontrolę, o piliečiai ir kitos interesų grupės gali stebėti lobistų veiklą. Išsamesnė informacija čia: https://commission.europa.eu/about-european-commission/service-standards-and-principles/transparency/transparency-register_en

6 Stebėsenos mechanizmo tikslais naudojamos priemonės

Siekiant užtikrinti stebėsenos proceso nuoseklumą ir patikimumą, naudojamos stebėsenos priemonės. Šios priemonės padeda orientuoti stebėsenos veiklą ir užtikrinti, kad įvairaus pobūdžio stebėseną būtų vykdoma standartizuotu būdu.

Atsižvelgiant į stebėsenos pobūdį ir apimtį, gali būti naudojamos visos arba kai kurios iš šių priemonių. Pagal kiekvienos veiklos apimtį, prireikus daroma nuoroda į galimus techninių elementų pritaikymus arba pakeitimus.

6.1 Valstybės narės klausimynas

Pagal EUAA reglamento 14 straipsnio 6 dalį valstybės narės, EUAA prašymu, privalo dalytis informacija, būtina siekiant įvertinti objektyvius kriterijus, papildydamos Agentūros jau turimą informaciją.

Laikantis pagrindinių principų, EUAA stebėseną turi būti išsami, t. y. apimti visus BEPS aspektus, tačiau kartu ji turi būti skirta nustatyti valstybėje narėje galimus trūkumus ir tobulintinas sritis. Todėl būtina laikytis **subalansuoto požiūrio** – taip išsamiai nagrinėti konkrečias temas, kaip galima atsižvelgiant į vertinimo apimtį.

Valstybės narės klausimyno tikslas – surinkti pakankamai informacijos, kad būtų galima įvertinti, ar laikomasi objektyvių kriterijų, pagal kuriuos vykdoma stebėseną. Į klausimyną gali būti įtraukti klausimai, kuriais apibūdinama **pradinė padėtis, procesas arba proceso rezultatas**. Be to, EUAA gali paprašyti valstybės narės pasidalyti **dokumentais** ir kita medžiaga, susijusia su objektyvių kriterijų vertinimu.

Informacijos rinkimo naudojant valstybės narės klausimyną procedūra

Valstybės narės klausimynas gali būti naudojamas vykdant visokio pobūdžio stebėseną. Vykdamas šalių stebėseną ir teminę stebėseną, EUAA, konsultuodamasi su stebėsenos tinklu, parengia **standartinį valstybės narės klausimyną**. Vykdamas *ad hoc* stebėseną, EUAA, atsižvelgdama į stebėsenos apimtį, gali parengti tikslinį klausimyną.

Kad **išvengtų valstybės narės pastangų dubliavimo**, EUAA kiek įmanoma naudosis turima šaltinių, nurodytų [5 skyriuje Informacijos rinkimo ir analizės tvarka](#), informacija.

Valstybės narės klausimynas bus pateiktas **nacionaliniams stebėsenos koordinatoriams**, kopijos – atitinkamam **EUAA valdančiosios tarybos nariui** ir jo pakaitiniams nariams. Nacionalinis stebėsenos koordinatorius bus atsakingas už klausimyno pateikimą atitinkamiems nacionaliniams suinteresuotiesiems subjektams, atsakymų rinkimą ir atsakymų pateikimą laiku EUAA.

Apie tai, kad bus vykdoma šalies stebėseną, valstybė narė bus **informuojama ne vėliau kaip prieš du mėnesius**, tuomet bus išsiųstas klausimynas, kad ji galėtų informuoti atitinkamus suinteresuotuosius subjektus, suplanuoti ir parengti reikiamus išteklius. Išsiuntus klausimyną valstybei narei bus suteikiamas **ne trumpesnis kaip trijų mėnesių laikotarpis** jį **atsakyti**, jei vykdoma šalių stebėseną, ir **ne trumpesnis kaip dviejų mėnesių laikotarpis**, jei vykdoma teminę stebėseną.

Apie planuojamą *ad hoc* stebėseną negalima pranešti iš anksto ir gali būti nustatyti trumpesni terminai, kurie bus pakankamai ilgi, kad valstybė narė suspėtų pateikti atsakymus.

Įvertinus pradinius atsakymus ir išanalizavus atrinktas bylas, gali būti prašoma pateikti papildomų paaiškinimų konkrečiais klausimais. Šie **papildomi klausimai** gali būti aptariami su nacionaliniu stebėsenos koordinatoriumi ir (arba) pateikiami valstybei narėi raštu; tokiu atveju bus numatyta pakankamai laiko atsakyti į papildomus klausimus.

Valstybių narių prašoma atsakymus ir visus patvirtinamuosius dokumentus, jei įmanoma, pateikti anglų kalba, kuri yra EUAA darbo kalba. Jei valstybė narė negali patvirtinamųjų dokumentų pateikti anglų kalba, EUAA pasirūpins jų vertimu.

Struktūra

Kad atsakymus rinkti nacionaliniu lygmeniu būtų lengviau, šalies stebėsenos klausimynas bus suskirstytas į šešias dalis:

1. prieiga prie procedūros (tarptautinės apsaugos prašymo rengimas, registravimas ir pateikimas);
2. atsakingos valstybės narės nustatymas;
3. prieglobsčio procedūra pirmojoje instancijoje;
4. priėmimas;
5. apeliacinės procedūros (antroji instancija);
6. nenumatytų atvejų planavimas.

Siekdama dar labiau palengvinti klausimyno pildymą, EUAA, kiek įmanoma, prie kiekvieno klausimyno pridės **visą aktualią jau EUAA surinktą informaciją**, kaip išdėstyta pirmiau (žr. [5.2 Stebėsenos tikslais naudojami informacijos šaltiniai](#)), visapusiškai laikydamosi informacijos rinkimo tvarkos reikalavimų, kartu nurodydama jos šaltinius. Taip valstybė narė, atsakydama į klausimą, galės remtis turima informacija, ją papildyti, pataisyti ar atnaujinti arba patvirtinti jos tikslumą.

6.2 Bylų atranka

Vykdydama šalies, teminę arba *ad hoc* stebėseną, EUAA kaip informacijos šaltiniu gali remtis bylų atranka (EUAA reglamento 14 straipsnio 4 dalis).

Atrinktų bylų analizės tikslas – suteikti EUAA stebėsenai įžvalgų apie tai, kaip konkrečiose bylose įgyvendinami procesai, susiję su tam tikra administracine sprendimų priėmimo procedūra. Atlikusi atrinktų bylų analizę, EUAA raštu arba per patikrinimą vietoje nurodys visus klausimus, kuriuos reikia papildomai paaiškinti. Tikslas – peržiūrėti įvairias bylas, kurios gali padėti atlikti tolesnę stebėseną, o nenustatyti visai populiacijai reprezentatyvią imtį arba naudoti imtį bendroms išvadoms padaryti.

Pagal EUAA reglamento 21 konstatuojamąją dalį, bylų atranka nedaro poveikio valstybių narių kompetencijai priimti sprendimus dėl atskirų tarptautinės apsaugos prašymų ir turi būti vykdoma visapusiškai laikantis konfidencialumo principo.“ EUAA pakartotinai nevertina atskirų bylos faktų.

Analizuojant atrinktas bylas bus siekiama išsiaiškinti:

- Ar priimant sprendimą dėl konkretaus prašymo ar bylos buvo įvertinti visi svarbūs atitinkamų direktyvų ir reglamentų teisiniai kriterijai?
- Ar priimant sprendimą dėl konkretaus prašymo ar bylos buvo laikomasi visų atitinkamų direktyvų ir reglamentų procedūrinių nuostatų?
- Ar buvo laikomasi visų atitinkamų terminų ir ar buvo veiksmingi procesai, kuriais remiantis priimtas sprendimas?

Ypatingas dėmesys bus skiriamas tam, ar buvo nustatyti **specialūs procedūriniai poreikiai ir (arba) priėmimo poreikiai** ir buvo tinkamai į juos reaguojama, ir ar nagrinėjant bylą buvo laikomasi **konfidencialumo principo ir užtikrinama duomenų apsauga**.

Vykdam šalies stebėseną, bylos bus atrenkamos laikotarpiu, kuriuo valstybė narė turi atsakyti į klausimyno klausimus, ir likus pakankamai laiko iki patikrinimo vietoje.

Inicijavimo etape su valstybėmis narėmis konsultuojamasi dėl bylą atrankos, ypač dėl tikslios atrinktųjų bylą struktūros (procedūrų) ir sudėties.

Analizuotinių bylą rūšys

EUAA reglamento 21 konstatuojamojoje dalyje nurodoma „[t]inkama nustatyti, kad bylą atranką turėtų sudaryti teigiamų ir neigiamų sprendimų, apimančių konkretų laikotarpį ir susijusių su stebimu BEPS aspektu, atranka. Bylą atranką tikslinga grįsti objektyviais požymiais, pavyzdžiui, pripažinimo rodikliu“.

Analizuotinos bylos apibrėžiamos pagrindiniuose administraciniuose sprendimuose, priimtuose įgyvendinant BEPS. Analizei visų pirma gali būti atrenkami šie sprendimai:

1. Dublino procedūros, įskaitant sprendimą dėl perdavimo ir sprendimus dėl prašymų perimti savo žinion ir prašymus atsiimti;
2. tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimas;
 - a) įprasta procedūra;
 - b) priimtumo procedūra;
 - c) paspartinta procedūra;
 - d) pasienio procedūra;
 - e) akivaizdžiai nepagrįsti prašymai;
3. sprendimas nebesuteikti, sumažinti priėmimo paramą arba atsisakyti ją suteikti;
4. tarptautinės apsaugos statuso panaikinimas;
5. sulaikymas pagal Priėmimo sąlygų direktyvos (nauja redakcija) 8 straipsnį.

Tiksli analizuotinių bylą struktūra priklausys nuo valstybėje narėje įgyvendinamų procedūrų pobūdžio, valstybės narės bylą krūvio sudėties ir galimų klausimų, į kuriuos reikėtų atkreipti dėmesį remiantis EUAA jau turima informacija.

Ypatingas dėmesys bus skiriamas nelydimų vaikų byloms.

Bylų medžiagos turinys

Atliekant bylų atrankos analizę bus analizuojami skirtingi atitinkamų bylų medžiagos elementai. Būtent:

- individualus sprendimas,
- visi elementai, susiję su taikytais procedūriniais etapais, įskaitant susijusius su procedūrinėmis garantijomis,
- elementai, į kuriuos atsižvelgta priimant tą sprendimą.

Atsižvelgiant į tai, pagal kokią administracinę procedūrą priimamas sprendimas, bylos medžiagą gali sudaryti, pavyzdžiui, registracijos formos, pokalbių stenogramos, atitinkama kilmės valstybės informacija (KVI)¹⁰, pažeidžiamumo vertinimai ir motyvuotas sprendimas.

Įslaptintais dokumentais neturėtų būti dalijamasi su EUAA kaip bylos medžiaga.

Imties dydis

Atsižvelgiant į turimus išteklius ir stebėsenos programos ciklą, per vieną šalies stebėseną bus peržiūrėta vidutiniškai 50 bylų. Tikslus skaičius gali priklausyti nuo valstybės narės bylų krūvio. Iš esmės kiekvienas administracinis sprendimas skaičiuojamas kaip viena byla. Jeigu vienas sprendimas susijęs su daugiau nei vienu suaugusiuoju ir (arba) vienu ar daugiau išlaikomų vaikų, jis vis tiek bus skaičiuojamas kaip viena byla.

Atsitiktinės atrankos metodas

Bylos, kurios turi būti analizuojamos, atrenkamos atsitiktine tvarka.

EUAA gali nustatyti bylų atrankos kriterijus, pavyzdžiui, pagal kilmės šalį, pripažinimo rodiklius¹¹, pagrindinio prašytojo lytį arba nelydimo vaiko statusą, atsižvelgdama į nacionalinės bylų tvarkymo sistemos funkcijas.

Dėl kiekvienos rūšies sprendimo EUAA prašys valstybę narę pasidalinti bylų, dėl kurių sprendimas buvo priimtas per praėjusius šešis mėnesius (šis laikotarpis gali būti pratęstas iki vieno metų, jei administracinių institucijų bylų krūvis mažesnis), numerių sąrašą. Bylų numeriai gali reikšti bylų, dėl kurių priimtas sprendimas, skaičių arba pagrindinio pareiškėjo, dėl kurio priimtas sprendimas, individualų numerį. Jei valstybė narė nurodo, kad tokiame sąrašė gali būti sunkiai įveikiamas bylų skaičius, EUAA labiau susiaurins bylų filtravimo kriterijus.

Tuomet EUAA iš sąrašo atsitiktine tvarka atrinks bylas, kurioms bus taikoma bylų atrankos analizė.

¹⁰ Jei informacija apie kilmės šalį yra vieša, pakanka nuorodų į atitinkamą šaltinį.

¹¹ Žr. EUAA reglamento 21 konstatuojamąją dalį.

Asmens duomenų apsauga ir dalijimasis medžiaga bylų atrankos reikmėms

Pagal EUAA reglamento 31 straipsnio 1 dalį Agentūra „tvarko asmens duomenis tik tiek, kiek tai būtina, ir šiais tikslais: [...] b) atrinkdama prašymus 14 straipsnyje nurodytos stebėsenos tikslais“ ir pagal to paties reglamento 31 straipsnio 2 dalį „tvarkant asmens duomenis laikomasi proporcingumo principo ir tvarkomi tik tie asmens duomenys, kurių reikia šio straipsnio nurodytais tikslais“.

Atrenkant bylas bus labai svarbu taikyti būtinas duomenų apsaugos priemones.

Valstybės narės gali iš bylos medžiagos pašalinti prašytojo ir (arba) tiesioginių šeimos narių vardus ir pavardes, taip pat visus kitus duomenis, leidžiančius nustatyti minėtų asmenų tapatybę. Valstybės narės taip pat gali paslėpti arba pašalinti dirbančio personalo (bylos pareigūnų, vertėjų žodžiu ir t. t.) duomenis. Tačiau asmens duomenys, būtini tinkamai bylų atrankos analizei atlikti, turėtų būti palikti. Valstybės narės gali dalytis bylos medžiaga su EUAA savo nuožiūra naudodamos šifruotą e. paštą, saugią platformą arba su bylos medžiaga susipažindamos vietoje.

EUAA sukurs keitimosi medžiaga platformą, kurioje būtų galima saugiai keisti bylų medžiaga ir kartu sumažėtų duomenų saugumo pažeidimų rizika (be kita ko, šifruojant pranešimus tarp kliento ir serverio, taikant daugiaveiksnių tapatumo nustatymą, atliekant auditą ir valdyti naudotojų prieigą remiantis būtinybės žinoti principu).

Gavusi bylų medžiagą, EUAA papildomai pašalins visus bylų atrankos analizei atlikti nebūtinus asmens duomenis.

Prireikus EUAA pateiks valstybei narei visų darbuotojų, kuriems bus suteikta prieiga prie asmens bylų, sąrašą.

Užbaigus stebėseną, visi pateikti asmens duomenys bus ištrinti iš EUAA saugomų bylų ir aplankų, ir apie tai bus pranešta valstybei narei.

Vertimo raštu tvarka

Valstybės narės gali su EUAA dalintis atrinktų bylų medžiaga originalo kalba.

Atsižvelgdama į tai, kad bus analizuojama palyginti daug bylų, EUAA apsvartys galimybę vertimą atlikti naudojantis Komisijos mašininio vertimo priemone „eTranslation“. Naudojantis „eTranslation“ dokumentus galima išversti iš ir į visas 24 oficialiąsias ES kalbas. Ši priemonė ES institucijoms ir kitoms reikalavimus atitinkančioms įstaigoms prieinama saugiu interneto ryšiu. Su trečiosiomis šalimis nesidalijama jokiais duomenimis. „eTranslation“ gali apdoroti įvairiais formatais pateikiamą tekstą (.doc, .docx, .pdf, .odt, .ott, .rtf, .txt, .xml, .html ir kt.).

Dokumentams, kurių negalima išversti priemone „eTranslation“, nepakankamai aiškiai priemonės išverstoms ištraukoms arba tekstams, kuriuose bylos atrankos analitikai nustato trūkumų, išversti EUAA prireikus pasirūpins papildomomis vertimo paslaugomis, kad būtų galima atlikti bylos atrankos analizę. Be to, jei su bylos medžiaga bus susipažinama vietoje, EUAA pasirūpins vertėju. Prireikus EUAA susisieks su valstybe nare ir paprašys paaiškinti, pavyzdžiui, pavartotus terminus.

6.3 Patikrinimo vietoje metu taikomos priemonės

Patikrinimo vietoje metu ekspertų grupės nariai rinks papildomą informaciją ir tikrins visą surinktą informaciją pasitelkdami toliau išvardytas priemones ir veiklą.

Posėdžiai su valstybe nare

Per patikrinimus vietoje bus rengiami posėdžiai su nacionalinėmis valdžios institucijomis centrinėmis, regioninėmis ir (arba) vietos lygmenimis. Su visomis centrinio lygmens nacionalinėmis valdžios institucijomis bus surengti visų pirma šie posėdžiai:

- patikrinimo vietoje pradžioje surengtas **įvadinis posėdis**, kurio metu bus pristatyta išsami patikrinimo vietoje programa ir prioritetai, pasikeista informacija, paaiškinta ekspertų grupės darbo tvarka ir organizavimas, atnaujinama konkreti informacija apie vietas, kuriose bus lankomasi, pvz., susirūpinimą keliantys klausimai, nustatyti atliekant parengiamųjų dokumentų, gautų prieš patikrinimą vietoje, analizę, pagrindiniai klausimai, kuriuos reikia išsiaiškinti patikrinimo vietoje metu; prireikus bus aptarta, kaip galima pakoreguoti programą ir galimas pakoregavimas atsižvelgiant tiek į EUAA, tiek į valstybių narių išsakytus poreikius ir apribojimus ir pan.;
- patikrinimo pabaigoje bus surengtas **baigiamasis posėdis**, kurio tikslas – informuoti apie patikrinimo metu vykdytą veiklą, paaiškinti prieštarinę informaciją ir pašalinti galimas informacijos spragas, informuoti valstybę narę apie visus būtinus tolesnius veiksmus rengiant išvadas (pvz., pateikti papildomus rašytinius dokumentus) ir tolesnius etapus. Kaip nurodyta EUAA reglamente, valstybės narės bus prašoma dėl išvadų pateikti pastabas.

Prireikus bus numatyti papildomi posėdžiai. Prireikus panašios tvarkos bus laikomasi ir rengiant patikrinimus regioninėmis ir (arba) vietos lygmenimis. Ekspertų grupė visada privalo laikytis atitinkamų duomenų apsaugos ir konfidencialumo taisyklių, pagal EUAA reglamentą ir taikomą tvarką.

Posėdžiai su kitais suinteresuotaisiais subjektais, susijusiais su BEPS taikymu

Jei ekspertų grupės nuomone, tai būtina, posėdžiai su kitais suinteresuotaisiais subjektais, susijusiais su BEPS taikymu, rengiami laikantis informacijos rinkimo tvarkoje aprašytų sąlygų.

Stebėjimas

Atitinkamos darbo procedūros, praktika ir infrastruktūra stebimi, siekiant surinkti tiesioginę informaciją apie įvairių procedūrų praktinį įgyvendinimą ir sąlygas valstybių narių infrastruktūroje.

Ekspertų grupių nariai neturėtų pertraukti pareigūnų ir kitų darbuotojų darbo ar jam trukdyti; klausimai turėtų būti užduodami tik pareigūnams ir (arba) darbuotojams užbaigus atliekamas užduotis. Lankantis centruose ir (arba) institucijose, visada reikia gerbti svečių ir (arba) prašytojų privatumą. Jei stebėjimas susijęs su individualia procedūra, pareiškėjas turėtų duoti sutikimą dėl to, kokių mastu gali būti dalijamasi asmeniniais pareiškimais ir (arba) duomenimis (pvz., registracija).

Ekspertai gali stebėjimo duomenis fiksuoti ir užrašus saugoti iki stebėsenos pabaigos. Nuotraukos gali būti naudojamos stebėjimo informacijai pagrįsti, tinkamai atsižvelgiant į nacionalinius apribojimus ir gavus valstybės narės ir (arba) atitinkamų asmenų sutikimą „pagal taikomas ES ir nacionalines duomenų apsaugos taisykles“. Tokiu atveju informacijai įrašyti ir saugoti bus naudojama EUAA įranga (ne asmeniniai telefonai).

Pokalbiai

EUAA bendradarbiaus su atitinkama valstybe nare, kad nustatytų atitinkamus darbuotojus, turinčius stebėsenos reikmėms būtinų žinių. Pokalbių su atitinkamais darbuotojais ir (arba) ne pareigūnais bei trečiosiomis šalimis tvarka bus toliau aptariama stebėsenos tinkle.

Jei patikrinimo vietoje tikslais reikalinga prieglobsčio prašytojų grįžtamoji informacija ir (arba) patirtis, tai bus įgyvendinama pasitelkiant specialias anonimines priemones, pavyzdžiui, apklausas arba tarpininkus.

Rinkdami reikiamą informaciją, ekspertai turėtų apsiriboti objektyviais duomenimis ir nenaudoti nukreipiamųjų ar provokuojančių klausimų. Pokalbiai ir diskusijos vykdomi pagarbiai, profesionaliai ir laikantis bendradarbiavimo principų.

Scenarijais grindžiami klausimai

Scenarijais grindžiami klausimai – papildoma priemonė, padedanti rinkti papildomą informaciją apie valstybių narių pareigūnų konkrečiose situacijose, susijusiose su objektyviais kriterijais, taikomus procesus ir praktiką, kartu atsižvelgiant į pareigūnų pareigas ir kompetencijos sritį. Tikslas – geriau suprasti konkrečiais atvejais (pvz., esant didesniai atvykstančiųjų skaičiui) taikomas procedūras ir jomis remtis, o ne spėlioti apie atskirus atvejus.

Papildomi dokumentai ir (arba) informacija

Ekspertų grupė gali susipažinti su reikalingais svarbiais dokumentais, įskaitant nacionalines ir vidaus gaires, nurodymus, įrašus ir bylų tvarkymo sistema (jos dalimi), tiek, kiek tai būtina stebėsenos tikslais. Bus laikomasi atitinkamos valstybės narės nustatytos dokumentų slaptumo tvarkos.

Po patikrinimo vietoje valstybėms narėms bus suteikta galimybė per sutartą laikotarpį dėl visų neišspręstų klausimų pateikti papildomą informaciją.

Jeigu po patikrinimo vietoje reikalingi papildomi paaiškinimai, pasibaigus patikrinimui ir ne vėliau kaip per tris dienas nuo patikrinimo vietoje pabaigos, valstybei narei bus pateiktas raštiškas prašymas. Atsižvelgiant į klausimo sudėtingumą, valstybei narei bus nustatytas pagrįstas terminas atsiliepiamams pateikti.

Prieiga prie įslaptintos informacijos

Su atitinkama įslaptinta informacija gali susipažinti grupės nariai, turintys reikiamą kompetentingos institucijos išduotą patikimumo pažymėjimą. Pažymėjimas, leidžiantis dirbti su slaptumo žyma „EU confidential“ pažymėta informacija, arba panašus nacionalinis patikimumo pažymėjimas šiuo atveju turėtų būti laikomas tinkamu patikimumo pažymėjimu. Prireikus ekspertų grupės nariai, rengdamiesi patikrinimui, turėtų pateikti savo patikimumo pažymėjimus. EUAA privalo laikytis Saugumo taisyklių dėl įslaptintos informacijos ir neskelbtinos neįslaptintos informacijos apsaugos, nurodytų EUAA reglamento 65 straipsnyje.

7 Stebėsenos išvadų ir rekomendacijų rengimas

EUAA reglamente nurodyta išvadų, rekomendacijų ir tolesnių veiksmų užbaigimo sistema (15 straipsnio 3 dalis, 15 straipsnio 4 dalis ir 20 konstatuojamoji dalis).

Vykdamas kiekvieną stebėseną, „Vykdomasis direktorius stebėsenos išvadas perduoda atitinkamai valstybei narei, kad ji pateiktų savo pastabas, be kita ko, prireikus nurodytų savo poreikius“. Valstybės narės pateikia pastabas laikydamosi Reglamento.

Po Reglamento (ES) Nr. 604/2013 (Reglamento „Dublinas III“) pakeitimo, pagal EUAA reglamento 73 straipsnį („saulėtekio nuostatą“), „vykdomasis direktorius pagal 15 straipsnio 4 dalį, remdamasis 15 straipsnio 3 dalyje nurodytomis išvadomis, atsižvelgęs į atitinkamos valstybės narės pastabas ir pasikonsultavęs su Komisija, parengia rekomendacijų projektą“. Atitinkama valstybė narė pateikia pastabas per reglamente numatytus terminus, kaip nurodyta toliau.

7.1 Stebėsenos ataskaita

Siekiant užtikrinti išsamų taikomos metodikos ir priemonių vertinimą ir didinti jų skaidrumą, bus parengta kiekvienos vykdomos stebėsenos ataskaita.

Stebėsenos ataskaita turėtų būti aiški, pagrįsta įrodymais, joje turėtų būti nurodyti galimi trūkumai ir daugiausia dėmesio skiriama BEPS operatyvinio ir techninio taikymo patobulinimams ir veiksmingumo didinimui. Stebėsenos ataskaita turėtų būti glausta, joje turėtų būti daugiausia dėmesio skiriama trūkumams, darantiems reikšmingą poveikį BEPS operatyviam ir techniniam taikymui, nurodomos sritys, kuriose būtini svarbūs patobulinimai, taip pat geroji praktika.

Stebėsenos ataskaita bus parengta struktūrizuotu formatu taip:

- **santrauka:** joje akcentuojami pagrindiniai pokyčiai, išvados ir pažanga, įvykę nuo ankstesnių ataskaitų pateikimo;
- **įžanga:** joje nurodomas ataskaitos kontekstas ir paskirtis, pateikiamas bendras EUAA stebėsenos aprašymas, ekspertų grupės sudėtis, sklaidos politika ir atitinkami atsakomybės ribojimo pareiškimai;
- **stebėsenos apimtis, metodai ir terminai,** t. y. informacijos rinkimo ir analizės stebėsenos tikslais sistema, vykdamas konkrečią veiklą naudotų stebėsenos priemonių aprašymas (pvz., bylų atranka, stebėsenos klausimynas, informaciją pateikę suinteresuotieji subjektai), patikrinimų vietoje apžvalga, nurodant posėdžius su valstybių narių valdžios institucijomis ir kitais suinteresuotaisiais subjektais;
- **išvados:** vertinimo, atlikto siekiant nustatyti aspektus ir (arba) sritis, kurias būtina tobulinti, kad palaipsniui būtų visiškai įgyvendinti objektyvūs kriterijai, rezultatai, jei įmanoma, nurodytos galimos taisomosios priemonės, taip pat nustatyta geroji praktika;
- **galutinėje išvadoje** apibendrinami tolesni žingsniai ir veiksmai.

Prireikus stebėsenos ataskaitoje pateikiama ši informacija:

- **padėka** informaciją ataskaitai rengti pateikusioms organizacijoms;
- **nuorodos**, kuriose cituojami ataskaitoje naudoti šaltiniai;

priedai, įskaitant visą susijusią medžiagą, kuri, ekspertų grupės nuomone, yra reikalinga vertinimui ir (arba) rengiamoms išvadoms pagrįsti, ar papildomi dokumentai.

7.2 Išvados

Remiantis vertinimu, išvados rengiamos laikantis stebėsenos metodikos. Kiekviena išvada įvertinama atsižvelgiant į jos poveikį BEPS veikimui.

Išvadų rengimas

Visų stebėsenų išvados turėtų būti trumpos ir glaustos, daugiausia dėmesio skiriant nustatytiems trūkumams, iššūkiams ir tobulintinioms sritims. Kai taikytina, taip pat bus nustatomi gerosios praktikos pavyzdžiai. Ataskaitos išvados gali būti suskirstytos pagal temas, atsižvelgiant į BEPS pagrindinius komponentus arba etapus.

Išvadose remiamasi įrodymais grindžiama analize. Kiekviena išvada pateikiama joje aiškiai apibūdinant trūkumus ir iššūkius, remiantis atitinkamais įrodymais ir nurodant jos nustatymui taikytą metodiką.

Jei įmanoma, išvadose nurodomi galimi patobulinimai, būtini siekiant pašalinti visus vertinimo metu nustatytus trūkumus, atsižvelgiant į kiekvienos valstybės narės nacionalinę organizaciją, ir atitinkamai valstybei narei nustatyti prioritetai, susiję su poveikiu BEPS veikimui. Tai gali tapti rekomendacijų pagrindu.

Ekspertų grupė turėtų aptarti išvadų projektą ir dėl jo pasiekti bendrą sutarimą.

Konsultacijų su atitinkama valstybe nare procesas

Pagal EUAA reglamento 15 straipsnio 3 dalį, vykdomasis direktorius stebėsenos išvadas perduoda atitinkamai valstybei narei, kad ji pateiktų savo pastabas ir, be kita ko, prireikus nurodytų savo poreikius. Pateikus išvadas, valstybėms narėms suteikiamas vieno mėnesio laikotarpis pastaboms pateikti. Tai taikoma visų rūšių stebėsenai.

Į valstybės narės pastabas atsižvelgiama baigiant rengti išvadas. Jei EUAA arba valstybė narė mano, kad tai būtina (pvz., dėl apimties, norint išsamiai pristatyti nacionalinių valdžios institucijų poziciją), valstybės narės pastabos taip pat bus įtraukiamos į ataskaitos priedus kaip atskiras dokumentas.

Teminės stebėsenos išvadų projektas bus atskirai pateikiamas kiekvienai valstybei narei, kad ji pateiktų savo pastabas, kaip nustatyta EUAA reglamento 15 straipsnio 3 dalyje. Įsigaliojus EUAA reglamento 15 straipsnio 4–8 dalims, siekiant užtikrinti nuoseklų ir visapusišką požiūrį, atitinkantį teminės stebėsenos taikymo sritį ir horizontaliojo koordinavimo bei veiksmų poreikį, bus rengiama viena

galutinė ataskaita, apimanti visas su valstybe narė susijusias išvadas. Iki šio etapo įsigaliojimo EUAA valdančiajai tarybai teiks temines išvadas, nenurodydama konkrečių atskirose valstybėse narėse nustatytų trūkumų, nebent būtų nuspręsta kitaip.

7.3 Rekomendacijos

Kaip nurodyta EUAA reglamento 15 straipsnio 4 dalyje, „[v]ykdomasis direktorius, remdamasis išvadamis ir atsižvelgęs į atitinkamos valstybės narės pastabas ir pasikonsultavęs su Komisija, parengia rekomendacijų projektą. Rekomendacijų projekte išdėstomos priemonės, kurių turi imtis atitinkama valstybė narė, įskaitant, jei reikia, padedant Agentūrai, ir nurodomas terminas, per kurį atitinkama valstybė narė turi imtis reikiamų priemonių stebėsenos ataskaitoje nustatytiems trūkumams ar pajėgumų arba pasirengimo problemoms pašalinti.“ Atitinkama valstybė narė turėtų galėti prašyti Agentūros pagalbos įgyvendinant rekomendacijas ir gali prašyti konkrečios finansinės paramos, teikiamos pagal susijusias Sąjungos finansines priemones (20 konstatuojamoji dalis).

Rekomendacijų projektams suteikiamas prioritetas atsižvelgiant į jų skubumą ir galimą poveikį BEPS veikimui.

Konsultacijų su atitinkama valstybe narė procesas

Pagal EUAA reglamento 15 straipsnio 4 dalį „[v]ykdomasis direktorius rekomendacijų projektą siunčia atitinkamai valstybei narėi. Vykdam šalies ir teminę stebėseną, atitinkamai valstybei narėi suteikiamas vieno mėnesio laikotarpis pastaboms dėl rekomendacijų projekto pateikti nuo jų gavimo dienos.

15 straipsnio 2 dalyje nurodytais atvejais [*ad hoc stebėseną*] atitinkama valstybė narė savo pastabas pateikia per 15 dienų.“

Priėmimas ir tolesni veiksmai

Atsižvelgęs į atitinkamos valstybės narės pastabas, vykdomasis direktorius išvadas ir rekomendacijų projektą pateikia valdančiajai tarybai. Valdančioji taryba patvirtina rekomendacijas dviejų trečdalių teisę balsuoti turinčių narių daugumos sprendimu.

Valdančiajai tarybai priėmus rekomendacijas, valstybė narė prireikus parengs rekomendacijų įgyvendinimo veiksmų planą ir juo pasidalys su EUAA. Veiksmų plane bus išsamiai aprašytos priemonės ir terminai. EUAA šiuo klausimu gali padėti valstybei narėi. Valstybė narė, laikydamasi nurodytų terminų ir EUAA reglamento 4 straipsnio, EUAA reguliariai praneš apie veiksmų plano įgyvendinimo pažangą. Šiuo tikslu gali būti rengiami EUAA ir valstybės narės dvišaliai posėdžiai. EUAA teiks ataskaitas Komisijai. Valdančioji taryba bus reguliariai informuojama apie įgyvendinant rekomendacijas padarytą pažangą.

Komisijos vykdomas tolesnių veiksmų procesas, jeigu valstybė narė per nustatytą terminą neįgyvendina Agentūros rekomendacijose išdėstytų priemonių, ir dėl to kyla rimtų pasekmių BEPS veikimui, išsamiai apibūdintas EUAA reglamento 15 straipsnio 4–8 dalyse.

7.4 Stebėsenos ataskaitos platinimo tvarka

Stebėsenos ataskaitų slaptumo statusas bus nustatomas pagal Sprendimą (ES, Euratomas) 2015/443¹². Bet kuriuo atveju pati stebėsenos ataskaita nebus viešai skelbiama.

Jei prašoma suteikti visuomenei galimybę su ja susipažinti, atsižvelgiant į taikymo sritį ir taikytiną teisinę sistemą, Agentūra atitinkamai konsultuojasi su atitinkama valstybe nare arba ją informuoja¹³.

Siekdama skatinti skaidrumą, EUAA, pasikonsultavusi su valstybe nare, parengs visuomenei susipažinti skirtą santrauką, kurioje išdėstys įgyvendintą stebėsenos veiklą, pagrindines išvadų sritis ir rekomendacijas. Ši santrauka gali būti pateikiama valstybės narės valstybine (-ėmis) kalba (-omis).

Dėl santraukos šablono parengimo bus toliau konsultuojamasi su valstybėmis narėmis pasitelkiant stebėsenos tinklą.

¹² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32015D0443>.

¹³ 2001 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1049/2001 dėl galimybės visuomenei susipažinti su Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos dokumentais, OL L 145, 2001 5 31.

8 Stebėsenos procedūriniai aspektai

8.1 Ekspertų grupių steigimo taisyklės ir principai

8.1.1 Ekspertų grupių sudėtis

EUAA vykdomasis direktorius atsako už ekspertų grupių įsteigimą (47 straipsnio 5 dalies p punktą), kurias sudaro ekspertai iš pačios Agentūros darbuotojų, Komisijos ir, prireikus, valstybių narių, taip pat stebėtojų teisėmis dalyvaujantys UNCHR atstovai. Vis dėlto UNHCR stebėtojo nebuvimas netrukdo grupėms atlikti savo užduotis (24 konstatuojamoji dalis).

EUAA darbuotojai

Ekspertų grupes daugiausia sudaro Agentūros darbuotojai. Agentūrai pavesta bendra atsakomybė už ekspertų grupių veiklą ir koordinavimą, taip pat būtinus parengiamuosius darbus.

Europos Komisija

Komisija dalyvauja ekspertų grupių veikloje pagal toliau nurodytą orientacinę schemą. Komisija padengia visas su dalyvavimu ekspertų grupės veikloje susijusias išlaidas. EUAA gali koordinuoti kelionių į valstybių narių patikrinimus vietoje, visų pirma apgyvendinimo ir pervažiavimų šalies viduje, formalumus.

Valstybės narės ekspertai

Pagal Reglamentą, esant būtinumui, ekspertų grupę sudaro valstybių narių ekspertai. Nors EUAA stebėsenos mechanizmas nėra tarpusavio vertinimo procesas, EUAA remia aktyvų valstybių narių ekspertų dalyvavimą ekspertų grupėse. Siekiant palengvinti ekspertų skyrimą į grupes, stebėsenos tikslais bus sudarytas valstybių narių ekspertų sąrašas (toliau – stebėsenos sąrašas), kuris pateikiamas toliau (žr. [8.1.4 Stebėsenos sąrašo sudarymas](#)). Tai, kad nedalyvauja tam tikros valstybės narės ekspertai, ekspertų grupėms netrukdo atlikti savo užduotis.

Valstybių narių ekspertai stebėsenos veikloje dalyvauja kaip individualūs asmenys, o ne kaip atitinkamos valstybės narės atstovai. Todėl, vykdydami stebėseną, jie neturėtų prašyti atitinkamos valstybės narės patarimo ir (arba) rekomendacijų.

Ekspertų, kurie turi būti įtraukti į valstybių narių ekspertų sąrašą stebėsenos tikslais, atrankos procedūra, įskaitant sąrašo sudarymą ir valdymą, su komandiruotėmis susijusių išlaidų kompensavimo, ekspertų siūlymo ir skyrimo stebėsenai vykdyti procedūros, konfidencialumo, valstybių narių ekspertų po paskyrimo vykdomos veiklos ir asmens duomenų klausimai išsamiai išdėstyti vykdomojo direktoriaus sprendime.

Kompensuojamos išlaidos, susijusios su mokymu, patikrinimu vietoje ir galimu parengiamuoju ir tolesniu darbu, atliktu EUAA patalpose. Darbo, atlikto iš atitinkamos valstybės narės nuotoliniu būdu, išlaidos neatlyginamos¹⁴.

Stebėtojų teisėmis dalyvaujantys UNHCR atstovai

UNHCR dalyvauja ekspertų grupių veikloje stebėtojo teisėmis pagal toliau nurodytą siūlomą orientacinę schemą. Tai, kad nedalyvauja UNHCR stebėtojai, ekspertų grupėms netrukdo atlikti savo užduotis.

EUAA kompensuoja komandiruočių išlaidas ir už darbą patikrinimo vietoje metu, taip pat galima parengiamąjį ir tolesnį darbą, atliktą EUAA patalpose. Darbo, atlikto nuotoliniu būdu, išlaidos neatlyginamos. Šie klausimai išsamiau aptarti vykdomojo direktoriaus sprendime.

8.1.2 Ekspertų grupių struktūra ir dydis

Grupių struktūra ir dydis priklauso nuo stebėsenos veiklos ir apimties, kaip nurodyta toliau.

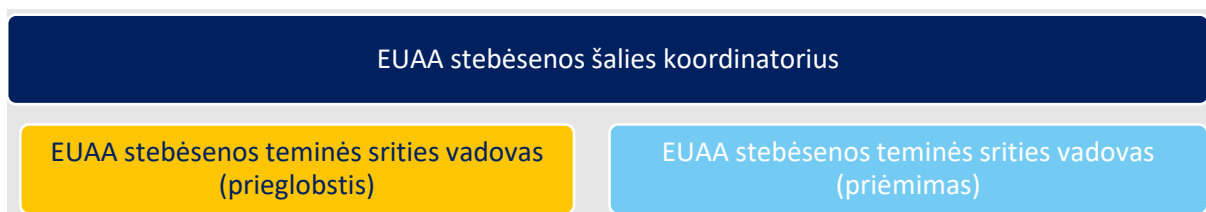
Šalies stebėseną

Konkrečios šalies stebėsenos ekspertų grupės veiklą koordinuoja EUAA vyresnysis pareigūnas, veikiantis kaip **EUAA stebėsenos šalies koordinatorius**.

Siekiant aprėpti platų kompetencijų spektrą, reikalingą stebėsenai vykdyti ir geriau valdyti darbo krūvį, šalies stebėsenos grupė bus sudaryta iš specialių **teminių pogrupių**, kuriuose dirbs **prieglobsčio ir priėmimo** sričių ekspertai.

Kiekvieno pogrupio veiklą koordinuoja atitinkamą kompetenciją turintis **EUAA teminės srities vadovas**.

3 pav. Stebėsenos pogrupių schema

Šaltinis: EUAA

Orientacinis grupės dydis – nuo keturių iki septyniolikos ekspertų. Prireikus EUAA gali grupės dydį proporcingai pakoreguoti.

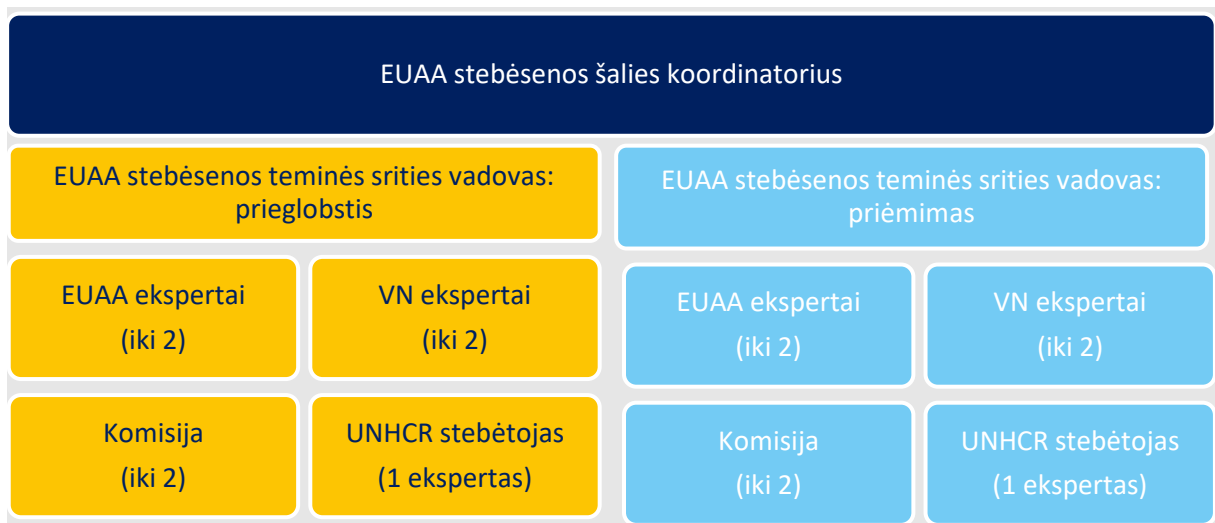
Preliminariai šalies stebėsenos ekspertų grupė gali būti sudaryta taip:

¹⁴ Panašiai kaip ir valstybių narių indėliai EUAA ataskaitų, vadovų ir priemonių rengimo grupėms ir prieglobsčio paramos grupėms.

- nuo trijų iki septynių EUAA darbuotojų, įskaitant EUAA stebėsenos šalies koordinatorių ir du teminių sričių vadovus;
- nuo vieno iki keturių Komisijos ekspertų;
- iki keturių valstybių narių ekspertų, atsižvelgiant į bendrą grupės dydį;
- ne daugiau kaip du stebėtojo teisėmis dalyvaujantys UNHCR ekspertai.

4 pav. Orientacinė šalies stebėsenos ekspertų grupė

Šaltinis: EUAA

Siekdama didinti veiksmingumą ir mažinti administracinę naštą, EUAA dėl stebėsenos ekspertų grupių dydžio laikosi lankstaus požiūrio.

EUAA nustatys ir koreguos stebėsenos grupės dydį atsižvelgdama į kiekvienos konkrečios stebėsenos poreikius ir uždavinius, valstybės narės, kuri turi būti stebima, dydį ir migracijos srautus, jos prieglobsčio ir (arba) priėmimo sistemos sudėtingumą ir vietų, į kurias būtina nuvykti per patikrinimą vietoje, skaičių.

Atsižvelgdama į kiekvienais metais planuojamų šalies ir teminių stebėsenų skaičių, EUAA prieš kiekvieną stebėseną nustatys ekspertų grupės sudėtį ir apie tai praneš atitinkamai valstybei narei. Kiekvienai ekspertų grupei gali padėti papildomi EUAA darbuotojai, atsakingi už logistikos, pasirengimo, vertimo žodžiu paslaugų ir pan. priežiūrą.

Ad hoc stebėseną

Šios grupės sudėtis bus koreguojama pagal EUAA arba Komisijos nustatytus rimtus susirūpinimą keliančius klausimus, susijusius su visomis arba dalimi pagal objektyvius kriterijus peržiūrimų sričių.

Teminė stebėseną

Konkrečios teminės stebėsenos ekspertų grupės veiklą koordinuoja EUAA vyresnysis darbuotojas, veikiantis kaip teminės srities koordinatorius. Be to, preliminariai ekspertų grupė turėtų būti sudaryta taip:

- nuo trijų iki šešių EUAA darbuotojų, įskaitant EUAA teminės stebėsenos koordinatorių;
- iki dviejų Komisijos ekspertų;
- iki dviejų valstybių narių ekspertų;
- ne daugiau kaip vienas stebėtojo teisėmis dalyvaujantis UNHCR ekspertas.

Orientacinis grupės dydis – nuo keturių iki devynių ekspertų. Prireikus EUAA gali grupės dydį proporcingai pakoreguoti.

8.1.3 Ekspertų grupės sudarymas

Pagal EUAA reglamento 47 straipsnio 5 dalies p ir q punktus vykdomasis direktorius atsako už ekspertų grupių įsteigimą stebėsenos mechanizmo tikslais ir už stebėsenos inicijavimą atitinkamai pagal 15 straipsnio 2 dalį. Be to, vykdomasis direktorius nustato atsižvelgdamas į pirmiau pateiktą orientacinę schemą kiekvienos stebėsenos ekspertų grupę, nuroydamas:

- EUAA darbuotojų skaičių;
- ekspertų, kuriuos turi paskirti valstybė narė, skaičių;
- Komisijos atstovų skaičių;
- UNHCR stebėtojų skaičių.

Bendras ekspertų grupės narių skaičius bus patvirtintas sudarant grupę ir bus praneštas valstybei narei, kuri bus stebima.

Valstybės narės eksperto pasitraukimas / dalyvavimo atšaukimas

Reikėtų kiek įmanoma vengti atšaukti dalyvavimą, ypač jei jau buvo sutvarkyti kelionės formalumai. Vis dėlto, ekspertas gali atšaukti dalyvavimą dėl pagrįstų, rimtų ir nenumatytų asmeninio pobūdžio priežasčių (pvz., staigos ligos). Apie atšaukimą raštu pranešama EUAA stebėsenos padaliniui. Jei įmanoma, reikėtų vengti ekspertų pasitraukimo dėl su darbu susijusių priežasčių (pvz., staiga padidėjusio darbo krūvio, būtinybės užbaigti svarbų projektą).

Jei valstybių narių ekspertai atšaukiami prieš užbaigiant patikrinimo vietoje tvarkaraštį ir kelionių formalumus, EUAA gali prašyti juos pakeisti. Tai, kad valstybės narės ekspertas negali būti pakeistas kitu ekspertu, nedaro poveikio patikrinimo vietoje eigai.

Valstybė narė turėtų būti informuota apie pakeitimą.

8.1.4 Stebėsenos sąrašo sudarymas

Stebėsenos tikslais bus sudarytas valstybių narių ekspertų sąrašas. Stebėsenos sąrašė bus numatytas valstybių narių ekspertų rezervas, kuriuo bus galima naudotis stebėsenos mechanizmo reikmėms. EUAA, konsultuodamasi su stebėsenos tinklu (žr. [13 skyrių Stebėsenos tinklo vaidmuo](#)), parengs kandidatų skyrimo formos šabloną.

Kiekviena valstybė narė gali savanoriškai paskirti į stebėsenos sąrašą **ne daugiau kaip penkis ekspertus**, atitinkančius toliau nurodytus bendruosius kriterijus.

Jei tam tikrai stebėsenai vykdyti reikalingos specifinės žinios, kurių neturi į sąrašą įtraukti valstybių narių ekspertai, Agentūra gali paskelbti papildomą kvietimą ekspertams, dalyvausiantiems konkrečioje stebėsenos veikloje.

Kvietimu teikti ekspertų kandidatūras dalijamasi stebėsenos tinkle. Paskyrimai galioja **dvejus metus** ir gali būti pratęsti. Valstybė narė gali bet kuriuo metu paskyrimą atšaukti, jei ekspertas nebeatitinka kriterijų ir (arba) nebegali dalyvauti veikloje.

Paskyrus valstybių narių ekspertus į grupę, valstybės narės sudarys jiems sąlygas dalyvauti stebėsenos veikloje. Valstybės narės taip pat turėtų sudaryti sąlygas į stebėsenos sąrašą paskirtiems ekspertams dalyvauti EUAA mokymuose, susijusiuose su stebėsenos mechanizmu.

Vykdomasis direktorius nustato stebėsenos sąrašo valdymo vidaus taisykles, procedūras ir pagalbines priemones.

8.1.5 Valstybių narių ekspertų skyrimo į stebėsenos sąrašą bendrieji kriterijai

Į stebėsenos sąrašą įtraukti valstybių narių ekspertai turi atitikti šiuos kriterijus:

1. didelė **ne mažiau kaip trejų metų** profesinė patirtis BEPS srityje, tokiose srityse kaip, su prieglobsčio procedūra ar priėmimo sistemomis susijusių intervencinių priemonių ir (arba) projektų bendras koordinavimas, planavimas, įgyvendinimas, stebėsenos ir ataskaitų teikimas, vertinimai, procesų valdymas, priėmimo centro valdymas, pažeidžiamumo vertinimas, koordinavimas su nacionalinėmis valdžios institucijomis, kokybės užtikrinimas ir gerosios praktikos nustatymas;
2. įrodytos tvirtos žinios apie taikomus BEPS standartus (pvz., BEPS priemonių, EUAA praktinių priemonių ir pan. išmanymas);
3. pakankamai geros anglų kalbos – Agentūros darbo kalbos – žinios;
4. darbas nacionalinėje institucijoje.

Be pirmiau nurodytų kriterijų, vykdomasis direktorius gali nustatyti ir kitus konkrečius valstybių narių ekspertams būtinus įgūdžius (pvz., kalbos mokėjimo, dokumentų rengimo įgūdžius ir pan.), jei manoma, kad jie labai naudingi dalyvaujant stebėsenos veikloje.

Nacionaliniai stebėsenos koordinatoriai turėtų užtikrinti, kad į sąrašą skiriami ekspertai atitiktų pirmiau nurodytus kriterijus.

Valstybės narės stengiasi paskirti vienodai prieglobsčio procedūros ir priėmimo srities ekspertų.

8.1.6 Ekspertų grupių mokymas, narių atranka ir paskyrimas

Agentūra užtikrins, kad stebėsenos grupių ekspertai būtų gavę būtiną mokymą, susijusį su jų dalyvavimu Agentūros rengiamoje stebėsenos veikloje. Agentūra, prireikus, prieš paskiriant arba paskyrus ekspertus konkrečiai veiklai vykdyti, surengs ekspertams skirtą su stebėsenos mechanizmu susijusį mokymą.

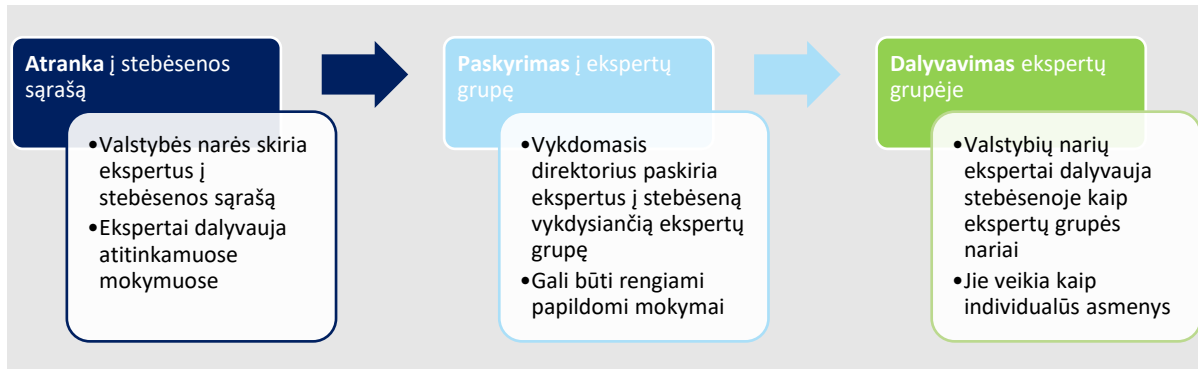
Vykdomasis direktorius nustato iš Agentūros darbuotojų paskirtų ekspertų, valstybių narių ekspertų, taip pat Komisijos ir UNHCR ekspertų, kurie bus konkrečios stebėsenos ekspertų grupės nariai, skyrimo taisykles ir procedūras. Reikėtų tinkamai atsižvelgti į lyčių pusiausvyrą ir teisingą geografinį atstovavimą, per kiekvieną stebėsenos ciklą subalansuotai į visą stebėsenos mechanizmą skirti visų valstybių narių ekspertus. Kai įmanoma, valstybių narių, kurios stebimos tais metais arba pirmąjį kitų metų pusmetį, ekspertai gali būti atleisti nuo pareigos dalyvauti tų metų ekspertų grupės veikloje.

EUAA ir Komisija yra įsipareigojusios užtikrinti, kad stebėsenoje narių teisėmis dalyvautų didelę patirtį turintys jų darbuotojai. Skiriant darbuotojus ekspertų grupės nariais, reikėtų tinkamai atsižvelgti į jų atitinkamą profesinę patirtį ir kompetenciją.

Valstybių narių ekspertai negali priklausyti ekspertų grupei, atliekančiai stebėseną šalyje, kurioje jie įdarbinti (įskaitant nemokamų atostogų išėjusius darbuotojus, deleguotuosius nacionalinius ekspertus) ir (arba) jų pilietybės šalyje, jei turima dviguba pilietybė, arba ankstesnės pilietybės šalyje.

Be įprastų priemonių, kuriomis siekiama užkirsti kelią interesų konfliktams ir stiprinti ekspertų grupės **nešališkumą**, ekspertų grupės narys gali dalyvauti atitinkamos valstybės narės, kurioje atliekama peržiūra, stebėsenoje padaręs ne trumpesnę kaip trejų metų veiklos pertrauką nuo tada, kai buvo įdarbintas arba dirbo (įskaitant kaip veiklą įgyvendinantis partneris ar rangovas) nacionalinėje administracijoje, kurioje atliekama peržiūra, ir (arba) prieglobsčio srityje (pvz., NVO arba kaip teisininkas, tiesiogiai dalyvaujantis nacionalinėje procedūroje ir pan.). Tas pats apribojimas bus taikomas valstybių narių ekspertams, kuriuos EUAA siunčia kaip Prieglobsčio paramos grupės narius valstybės narės, į kurią jie siunčiami, atžvilgiu.

5 pav. Valstybių narių ekspertų dalyvavimo ekspertų grupėse procedūros schema

Šaltinis: EUAA

8.1.7 Įgyvendinimas

Vykdomasis direktorius nustatys ekspertų grupių, įskaitant pagalbinius darbuotojus (pvz., vertėjus žodžiu), elgesio kodeksą.

Išsamesnė informacija apie ekspertų grupėms taikomos metodikos įgyvendinimą turi būti patvirtinta vienu ar keliais vykdomojo direktoriaus sprendimais.

8.2 Patikrinimo vietoje praktinė tvarka

8.2.1 Patikrinimų vietoje organizavimo bendrosios taisyklės

Stebėseną vykdoma glaudžiai bendradarbiaujant su valstybe nare, kuri padeda rengti patikrinimą vietoje stebėsenos mechanizmo tikslais. Jei vykdoma *ad hoc* stebėseną, kaip numatyta 15 straipsnio 2 dalyje, Agentūra rengia vizitus, apie kuriuos pranešama likus nedaug laiko.

EUAA apie tokį vizitą atitinkamoms valstybėms narėms praneša iš anksto, suteikdama pakankamai laiko.

Patikrinimai vietoje organizuojami bendradarbiaujant su atitinkama valstybe nare laikantis metinės stebėsenos programos (žr. [11 skyrių Stebėsenos programa: struktūra ir grupavimo kriterijai](#)). Agentūra imasi visų būtinų parengiamųjų veiksmų, kad patikrinimai vietoje būtų veiksmingai organizuojami. Patikrinimo vietoje apimtis nustatoma remiantis stebėsenos reikmėms surinkta informacija.

Agentūra parengia patikrinimų vietoje **darbotvarkės projektą**, nurodydama:

- patikrinimo vietoje trukmę, preliminarį apimtį ir tvarkaraštį;
- nacionalines valdžios institucijas, su kuriomis turi būti konsultuojamasi per patikrinimą vietoje, kuris yra valstybės narės vadovaujamo koordinavimo proceso dalis;
- susitikimus, kuriuos surengs EUAA ir (arba) ekspertų grupė su kitais atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais;

- vietų, į kurias reikia nuvykti, pavyzdžiui, priėmimo infrastruktūros¹⁵, sulaikymo centrai, naudojami pagal Priėmimo sąlygų direktyvos 8 straipsnį, sienos perėjimo punktai, registracijos punktai ir pan., sąrašą ir planuojamą veiklą. Pasikonsultavusi su valstybe narė, per patikrinimą vietoje ekspertų grupė gali, remdamasi patikrinimo vietoje metu surinkta informacija, paprašyti nuvykti ir apžiūrėti papildomas vietas.
- kiek galima, ekspertų grupės narių vardus ir pavardes.

Su atitinkama valstybe narė bus konsultuojamasi dėl darbotvarkės projekto:

- likus ne mažiau kaip šešioms savaitėms iki numatyto patikrinimo vietoje;
- likus 72 valandoms iki patikrinimo, apie kurį pranešama likus nedaug laiko.

Valstybė narė, kurioje atliekama stebėseną, per patikrinimą vietoje padeda ekspertų grupei atlikti savo užduotis.

Vykdamas stebėseną visuomet reikia atsižvelgti į **saugumo ir saugos klausimus** ir užtikrinti, kad būtų imtasi apsaugos priemonių. Priimančioji valstybė narė turėtų informuoti grupę apie visus būtinus konkrečių saugumo, saugos ir apsaugos klausimų, galinčių iškilti patikrinimo metu (pvz., per patikrinimą uždaruose centruose), aspektus ir nurodyti taisykles, kurių reikia laikytis, taip pat visus būtinus formalumus ir (arba) galimus apribojimus. EUAA yra atsakinga už ekspertų grupių saugumą.

Esant netikėtoms ir beprecedentėms aplinkybėms (pvz., ekstremaliosioms situacijoms, stichinėms (gamtos) nelaimėms ir t. t.), pasitarus su valstybe narė, patikrinimo vietoje programa atitinkamose vietose gali būti koreguojama.

Vertimas žodžiu

Ekspertų grupės darbo kalba yra anglų kalba.

Į posėdžius ir (arba) papildomas būtinas vietas, pvz., priėmimo infrastruktūras, registracijos centrus ir t. t., ekspertų grupę lydės Agentūros paskirti vertėjai žodžiu, padėsiantys įgyvendinti atitinkamą veiklą (pvz., vykdyti pokalbius ir pan.). Pagal poreikį vertimo žodžiu paslaugomis pasirūpins EUAA.

Kelionės formalumų tvarkymas

Agentūra koordinuoja būtinus kelionių formalumus, įskaitant pačioje valstybėje narėje būtinas vidaus keliones (pvz., keliones tarp skirtinguose regionuose (provincijose ir pan.) esančių objektų), ir apgyvendinimą atitinkamoje valstybėje narėje. Kelionės ir apgyvendinimo išlaidos kompensuojamos laikantis Ekspertų taisyklių (žr. atitinkamą dokumentą).

¹⁵ Jei EUAA neturi išsamaus atitinkamos valstybės narės vietų ir (arba) infrastruktūrų sąrašo, procedūra su atitinkama valstybe narė bus nustatyta dvišaliu pagrindu, kai inicijuojamas informacijos rinkimas atitinkamoms vietoms ir (arba) infrastruktūrai nustatyti (žr. 6.1 grafiką). Jei valstybė narė nurodo, kad sąrašė gali būti pernelyg daug vietų ir (arba) infrastruktūrų, EUAA, pasikonsultavusi su valstybe narė, nustatys vietų atrankos kriterijus.

Posėdžių patalpos

Valstybė narė, kurioje vykdoma stebėseną, turėtų suteikti patalpas posėdžiams su nacionalinėmis valdžios institucijomis rengti arba parengiamuoju etapu nurodyti, kur tokių patalpų neturima. Tokiu atveju EUAA stengsis veiklą organizuoti kitaip.

Rengiant posėdžius su kitais suinteresuotaisiais subjektais, Agentūra padengs atitinkamas posėdžių patalpų išlaidas.

9 Speciali nenumatytų atvejų planų sistema

Įvertinti valstybių narių pajėgumą ir pasirengimą valdyti neproporcingai didelio krūvio situacijas – pagrindinis EUAA stebėsenos įgaliojimų tikslas.

Prieglobsčio procedūros ir priėmimo sistemos yra nuolat veikiamos kintančių tarptautinės apsaugos prašytojų srautų. Prieglobsčio ir priėmimo administracijoms rimtų iššūkių gali kelti ne tik didėjantys srautai, bet ir jų mažėjimo tendencijos. Todėl prieglobsčio ir priėmimo administracijos turi gebėti tiek greitai išplėsti, tiek sumažinti išteklių ir pajėgumų mastą. Visų pirma, mažindamos mastą, administracijos turi pasirūpinti, kad būtų išsaugotos žinios apie labai sudėtingas procedūras, ir turėti numatytus mechanizmus, leidžiančius greitai išplėsti išteklių ir pajėgumų mastą, jei srautas vėl padidėtų.

Be to, pasirengimą ir nenumatytų atvejų planavimą užtikrinti turi padėti veiksmingas kasdienių procesų, kuriais prisitaikoma prie pokyčių ir kurie yra išplečiami, organizavimas. Procesų masto didinimas reiškia, kad procesas lengvai neužstringa jį plečiant, pavyzdžiui, dėl to, kad trūksta vietos ir išteklių arba dėl riboto darbo ar kontaktams skirto laiko.

Dėl šių priežasčių valstybių narių pajėgumas ir pasirengimas valdyti papildomo migracijos krūvio situacijas vykdant prieglobsčio procedūras ir priėmimo sistemose priklauso ne tik nuo gero nenumatytų atvejų planavimo, bet ir nuo kasdienio administracinių procesų organizavimo.

Todėl EUAA vykdoma valstybių narių pajėgumo ir pasirengimo stebėseną bus grindžiama dviem ramsčiais. Pirmas – kasdienių procesų pajėgumas, veiksmingumas ir operatyvumas. Antras – nenumatytų atvejų planų, pagal kuriuos greitai ir veiksmingai reaguojama į įvairius neproporcingai didelio krūvio scenarijus, buvimas ir veikimas.

EUAA, atlikdama valstybių narių pajėgumo ir pasirengimo valdyti neproporcingai didelio krūvio situacijas stebėseną, sieks, kad ji derėtų su metodais ir įgyvendinimo gairėmis, parengtomis pagal Migracinės parengties ir migracijos krizių valdymo planą.

Prieglobsčio ir priėmimo sistemų veiksmingumas ir operatyvumas

Vykdamas stebėseną procesų pajėgumo, veiksmingumo ir operatyvumo srityje pagal objektyvius kriterijus OVR1, OVR2, OVR3, REC6, REC7 ir DUB5 daugiausia dėmesio bus skiriama toliau išvardytiems keturiems aspektams.

1. Pagrindinių **žmogiškųjų išteklių**, būtent registracijos pareigūnų (registravimo ir pateikimo), bylų valdymo pareigūnų (vykdančių pokalbius ir priimančių sprendimus asmenų), Dublino reglamento pareigūnų, vertėjų žodžiu ir raštu, taip pat pagalbinių darbuotojų, padedančių rengti pokalbius, pranešti apie sprendimą ir išduoti atitinkamus dokumentus, prieinamumas ir pajėgumas vykdyti prieglobsčio procedūras.
2. **Priėmimo vietų ir pagrindinių žmogiškųjų išteklių**, būtent priėmimo pareigūnų, įskaitant darbuotojus, atsakingus už specialiųjų priėmimo poreikių nustatymą, vertėjų žodžiu ir raštu prieinamumas ir pajėgumas.
3. Esamų procesų veiksmingumas, įskaitant:

- proceso veiksmingumą nuo tarptautinės apsaugos prašymų įregistravimo ir pateikimo, jei tarp jų yra skirtumas, pačio registracijos ir pateikimo proceso ir perdavimo iki, jei taikoma, Dublino procedūros;
 - perdavimo proceso veiksmingumą nuo prašymo veiksmo registracijos iki priėmimo vietoje (jei taikoma);
 - prašytojo, turinčio specialių priėmimo ir procedūrinių poreikių, įskaitant nelydimus vaikus, tapatybės nustatymo, vertinimo ir reagavimo mechanizmo veiksmingumą;
 - atsakingos valstybės narės nustatymo proceso veiksmingumą ir perdavimų pagal Dublino reglamentą veiksmingumą;
 - planavimo proceso ir asmeninių pokalbių vykdymo veiksmingumą;
 - sprendimų priėmimo proceso ir sprendimų priėmimo darbo srautų valdymo, įskaitant apeliacines procedūras, veiksmingumą;
 - priėmimo vietų (atvykimo ir išvykimo) paskirstymo proceso veiksmingumą;
4. vidaus priežiūrą, susijusią su galimu neveiksmingumu ir veiklos trūkumais, ypač dėl susikaupusių neišspręstų klausimų:
- prieglobsčio procedūrų srityje, susijusių su pagrindiniais procedūros etapais, pavyzdžiui, daug bylų, kuriose nebuvo surengtas asmeninis pokalbis, arba bylų, kuriose pokalbis surengtas, tačiau nėra priimta sprendimo, ir to priežastys;
 - priėmimo sistemose, susijusių su pagrindiniais proceso etapais, pavyzdžiui, dėl materialinių priėmimo išteklių paskirstymo arba išvykimo iš priėmimo infrastruktūrų proceso.

Nenumatytų atvejų planavimas

Laikantis objektyvių kriterijų, vykdant EUAA stebėseną dėmesys bus sutelktas į keturis nenumatytų atvejų planavimo valstybėse narėse aspektus.

1. Parengti **nenumatytų atvejų planai**, susiję su prieglobsčio procedūromis ir priėmimo sistemomis, visų pirma jų statusas, pagrindiniai komponentai, jų lankstumas ir veiksmingumas, jų sąsaja su kitais krizių valdymo planais, atitinkamų darbuotojų žinios apie planus, taip pat jų pasirengimas juos taikyti. Šiuo atžvilgiu EUAA įvertins mechanizmus ir pajėgumą prirėikus greitai padidinti žmogiškuosius išteklius ir procesus, kurie gali apimti valstybių narių pasirengimą prašyti EUAA operatyvinės ir techninės pagalbos ir ją įsisavinti kaip nenumatytų atvejų planavimo dalį.
 - Mechanizmai ir planai prirėikus padidinti esminius žmogiškuosius išteklius; tinkamo finansavimo teikimas, spartaus įdarbinimo būdai ir (arba) planai pasitelkti rezervinius darbuotojus, greito ir (arba) tikslinio mokymo programos, nedarant poveikio galimybei gauti tinkamą mokymą.
 - Skubūs viešųjų pirkimų mechanizmai arba logistikos išteklių, būtinų papildomiems darbuotojams paskirti, išplėtimo planai, numatyti masto didinimo ir (arba) skubūs viešųjų pirkimų mechanizmai ir planai, kad būtų galima greitai išplėsti turimus priėmimo pajėgumus, atsižvelgiant į galimą ypatingą materialinių priėmimo sąlygų užtikrinimo tvarką pagal Priėmimo sąlygų direktyvos (nauja redakcija) 18 straipsnio 9 dalį, ir atsargų rezervą.
2. Reguliariai atliekama **peržiūra ar testavimas** ir, prirėikus, nenumatytų atvejų planavimo ir pasirengimo proceso pritaikymas ir atnaujinimas.
3. Peržiūrėti arba prižiūrėti mechanizmus, siekiant reguliariai įvertinti, ar buvo nustatytas priežastinis veiksnys, dėl kurio reikia aktyvuoti nenumatytų atvejų plano scenarijų.

4. **Koordinavimo mechanizmai**, skirti valdyti, aktyvuoti nenumatytų atvejų planų įgyvendinimą ir jam vadovauti atsižvelgiant į nustatytus priešastinius veiksnius.

Jeigu nenumatytų atvejų planai arba prieglobsčio ir priėmimo srities priemonės yra susiję su platesne nacionaline krizių valdymo sistema arba yra į ją integruoti, stebėseną bus vykdoma nedarant poveikio nacionalinei krizių valdymo sistemai.

Nenumatytų atvejų planavimo stebėsenos praktiniai žingsniai.

Pagal EUAA reglamento 14 straipsnio 6 dalį „Valstybės narės Agentūros prašymu teikia jai informaciją apie savo nenumatytų atvejų planus, susijusius su priemonėmis, kurių turėtų būti imtasi galimam neproporcingai dideliame krūviui jų prieglobsčio ir priėmimo sistemoms pašalinti“.

Šiuo atžvilgiu EUAA gali prašyti pateikti informaciją apie pajėgumus ir nenumatytų atvejų planus arba dalintis pačiais nenumatytų atvejų planais naudojantis standartizuotu klausimynu.

Per patikrinimą vietoje ekspertų grupės gali:

- susipažinti su patikrinimo vietoje prieinamais nenumatytų atvejų planais, atsižvelgdami į dokumentui taikomą slaptumo žymos laipsnį;
- surengti pokalbius su pagrindiniais nenumatytų atvejų plano suinteresuotaisiais subjektais ir atsakingais reagavimo į krizes nacionaliniu lygmeniu koordinavimo padaliniais;
- Pasirinktinai, atsižvelgiant į susitarimą su valstybe nare, rengti imitavimo pratybas, per kurias kartu su pagrindiniais nacionalinio lygmens suinteresuotaisiais subjektais būtų vertinama, kaip veikia nenumatytų atvejų planas. Pagrindiniams suinteresuotiesiems subjektams pateikiamas tam tikras scenarijus. Prašoma pagal jį suformuluoti atsakomuosius veiksmus ir konkrečius žingsnius šioms veiksmams įgyvendinti. Pratybų pabaigoje dalyviai įvertina savo reagavimo plano veiksmingumą, nustato galimas stipriąsias puses ir šalintinus trūkumus.

10 *Ad hoc* stebėsenos ypatingoji tvarka

Bendras *ad hoc* stebėsenos tikslas, panašiai kaip ir šalių stebėsenos ir teminės stebėsenos atveju, yra nustatyti galimus valstybių narių prieglobsčio ir priėmimo sistemų trūkumus bei pajėgumo ir pasirengimo valdyti neproporcingai didelio krūvio situacijas problemas, siekiant didesnio tų sistemų veiksmingumo.

Ad hoc stebėseną inicijuojama, jei, atlikus informacijos analizę, reiškiamas rimtas susirūpinimas. Reiškiant rimtą susirūpinimą turi būti remiamasi konkrečia ir patikima informacija, o galimas neigiamas trūkumų ar pajėgumų ir pasirengimo problemų poveikis valstybės narės prieglobsčio ar priėmimo sistemos veikimui turi būti reikšmingas. Dėl šio susirūpinimo, atitinkami pajėgumo ir pasirengimo trūkumai ar problemos neturi būti laikomi nustatytais prieš priimant sprendimą inicijuoti stebėseną, nes tai – *ad hoc* stebėsenos tikslas.

Pirma, informacija, kuria grindžiami susirūpinimą keliantys klausimai, turi būti **konkrety ir patikima**. EUAA gauna atitinkamą informaciją analizuodama prieglobsčio padėtį Sąjungoje. Šią analizę Agentūra atlieka pagal savo reglamento 5 straipsnį¹⁶. Bus atsižvelgiama į EUAA ryšių palaikymo pareigūnų, „kurie reguliariai teikia vykdomajam direktoriui ataskaitas apie prieglobsčio padėtį atitinkamoje valstybėje narėje ir jos pajėgumus veiksmingai valdyti savo prieglobsčio ir priėmimo sistemas“, ataskaitas (7 straipsnio 4 dalies f punktas). „Jeigu ... ataskaitose pareiškiamas susirūpinimas dėl vieno ar daugiau aspektų, kurie svarbūs atitinkamai valstybei narei, vykdomasis direktorius nedelsdamas tą valstybę narę apie tai informuoja. Į tas ataskaitas atsižvelgiama 14 straipsnyje nurodyto stebėsenos mechanizmo tikslais ir jos perduodamos atitinkamai valstybei narei.“ (EUAA reglamento 7 straipsnio 4 dalis). Visa didelį susirūpinimą galinti kelti informacija bus vertinama atsižvelgiant į jos objektyvumą ir, kiek įmanoma, tikrinama tarpusavyje su kitais informacijos šaltiniais, kad būtų užtikrintas jos tikslumas ir aktualumas pagal informacijos rinkimo ir analizės sistemą (žr. [5 skyrių Informacijos rinkimo ir analizės tvarka](#)).

Antra, galimas trūkumo arba bet kokios pajėgumų ir pasirengimo problemos poveikis turėtų būti tiek reikšmingas, kad tai gali turėti svarbių pasekmių valstybės narės visos prieglobsčio ir priėmimo sistemos veikimui.

EUAA atsižvelgs į visą turimą informaciją apie veiksmus, kurių valstybė narė jau ėmėsi padėčiai ištaisyti.

¹⁶ EUAA reglamento 5 straipsnio 1 dalis: „Siekdama valstybės narės laiku ir patikimai teikti informaciją ir nustatyti galimą riziką valstybių narių prieglobsčio ir priėmimo sistemoms, Agentūra renka ir analizuoja informaciją apie prieglobsčio padėtį Sąjungoje ir trečiojoje šalyje, jeigu tai galėtų daryti poveikį Sąjungai, įskaitant naujausią informaciją apie pagrindines priežastis, migrantų ir pabėgėlių srautus, nelydimų nepilnamečių buvimą, bendrus trečiųjų šalių priėmimo pajėgumus ir perkėlimo į Sąjungą poreikius, ir apie visus galimus atvejus, kai atvyksta didelis trečiųjų šalių piliečių, kurie valstybių narių prieglobsčio ir priėmimo sistemoms galėtų sukelti neproporcingai didelį krūvį, skaičius. Šios dalies pirmoje pastraipoje nustatytam tikslui pasiekti, Agentūra glaudžiai bendradarbiauja su Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūra ir atitinkamai atsižvelgia į Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūros pagal Reglamento (ES) 2019/1896 29 straipsnį atliekamą rizikos analizę, siekdama užtikrinti Agentūros ir Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūros teikiamos informacijos aukščiausio lygio nuoseklumą ir suderinimą.“

Ad hoc stebėsenos inicijavimo žingsniai

Jeigu dėl išreikšto didelio susirūpinimo būtina inicijuoti *ad hoc* stebėseną, EUAA konsultuojasi su Komisija. Pagal EUAA reglamento 15 straipsnio 2 dalį, Komisija taip pat gali paprašyti, kad Agentūra inicijuotų *ad hoc* stebėseną.

EUAA vykdomasis direktorius yra atsakingas už *ad hoc* stebėsenos inicijavimą. Valstybei narei kuo greičiau bus pranešta apie inicijuojamą *ad hoc* stebėseną, kuri remiasi rimtu susirūpinimu. Šioje informacijoje bus nurodyta tai, ar stebėseną inicijuojama EUAA iniciatyva, ar Komisijos prašymu, pateiktos stebėsenos inicijavimo priežastys ir nurodyti BEPS aspektai, dėl kurių bus vykdoma *ad hoc* stebėseną, nulemsiantys stebėsenos mastą. Pranešimai bus siunčiami nacionaliniam stebėsenos koordinatoriui, jų kopijos – atitinkamam EUAA valdančiosios tarybos nariui ir jo pakaitiniams nariams.

EUAA gali rengti vizitus, apie kuriuos pranešama likus nedaug laiko, *ad hoc* stebėsenai paremti. Valstybei narei apie tai bus pranešta prieš 72 valandas iki vizito, apie kurį pranešama likus nedaug laiko. Prieš vizitą planuojama surengti posėdį su nacionaliniu stebėsenos koordinatoriumi ir atsakingomis valdžios institucijomis.

Padėdama atlikti *ad hoc* stebėseną, EUAA gali nusiųsti atitinkamai valstybei narei konkrečių klausimų sąrašą. Nustatyti terminai bus pakankamai ilgi, kad valstybė narė suspėtų pateikti atsakymus.

Po patikrinimo vietoje valstybėms narėms bus suteikta galimybė per sutartą laikotarpį dėl visų neišspręstų klausimų pateikti papildomą informaciją.

Ad hoc stebėsenai taikoma konkreti praktinė tvarka

Agentūra vykdo vizitus, apie kuriuos pranešama likus nedaug laiko, *ad hoc* stebėsenos tikslais. *Ad hoc* stebėsenos veikla nėra įtraukta į daugiametes ar metines programas ir vykdoma papildomai jose numatyta veiklai.

Kaip nurodyta pirmiau, vykdomasis direktorius apie tai praneša atitinkamai valstybei narei ne vėliau kaip prieš 72 valandas. Išankstinis pranešimas turėtų būti siunčiamas raštu (**el. paštu**) nacionaliniam stebėsenos koordinatoriui **ir pakaitiniam nacionaliniam koordinatoriui**, atitinkamam valdančiosios tarybos nariui **ir pakaitiniam jo nariui**. Agentūra turi nedelsdama patikrinti, kad informacija buvo gauta.

Atsižvelgiant į šio vizito skubumą, už išsamios darbotvarkės parengimą yra atsakinga tik Agentūra. Valstybei narei gavus pranešimą, Agentūra pasitars su atitinkama valstybe nare dėl tvarkaraščio ir išsamios programos ir atsižvelgs į visas valstybės narės šiuo klausimu pateiktas pastabas.

Todėl logistinė našta tenka Agentūrai, kuri koordinuoja visus būtinus klausimus ir turėtų pasirūpinti ekspertų grupei padedančiu kvalifikuotu (-ais) vertėju (-ais) žodžiu (-ų).

Paprastai vizitams, apie kuriuos pranešama likus nedaug laiko, ruošiamasi ir jie vykdomi kitaip nei rengiant įprastus patikrinimus vietoje, nes

- jiems inicijuoti gali būti turima labai mažai laiko;
- išsami informacija apie ekspertų grupės užduotis ir pagrindinė informacija ekspertų grupei pateikiama per trumpą laiką (parengiamieji posėdžiai), ir
- informacijos rinkimas koreguojamas. Todėl stebėsenos klausimynas atitinkamai valstybei narei gali būti pateiktas užpildyti per trumpesnį laiką arba visai nepateiktas. Vis dėlto, valstybė narė prirėikus gali pateikti papildomą informaciją ir (arba) atsakymus po vizito.

Vizitams, apie kuriuos pranešama likus nedaug laiko, vykdyti ekspertų grupei ir atitinkamai valstybei narei būtinas didelis lankstumas ir gebėjimas prisitaikyti. **Ekspertų grupė turi būti sudaryta laikantis bendrųjų ekspertams taikomų taisyklių**, tačiau išsami informacija apie vizitą bus pateikta tik apie jį pranešus atitinkamai valstybei narei.

11 Stebėsenos programa: struktūra ir grupavimo kriterijai

Pagal EUAA reglamento 15 straipsnio 1 dalį „remdamasi vykdomojo direktoriaus pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Komisija, valdančioji taryba 14 straipsnyje nurodyto stebėsenos mechanizmo tikslais priima programą (toliau – stebėsenos programa)“.

Siekiant užtikrinti skaidrumą ir nuspėjamumą, operatyvinio ir techninio BEPS taikymo stebėsenos mechanizmas įgyvendinamas pagal **penkerių metų stebėsenos ciklą** (toliau – stebėsenos ciklas), nustatytą daugiametėje stebėsenos programoje, kurią papildo kiekvienų iš penkerių kalendorinių metų metinė stebėsenos programa.

Daugiametėje stebėsenos programoje nustatoma:

- valstybių narių, kurių stebėseną turi būti vykdoma kiekvienais iš penkerių stebėsenos ciklo metų pagal EUAA reglamento 15 straipsnio 1 dalies a punktą (šalies stebėseną), preliminarus tvarkaraštis. Kiekviena valstybė narė vertinama bent kartą per penkerius metus. Tikslus šalių stebėsenos eiliškumas ir tvarkaraštis konkrečiais metais bus nustatyti metinėje stebėsenos programoje;
- preliminarus teminių stebėsenų, susijusių su visų valstybių narių BEPS teminių arba specialių aspektų įgyvendinimu, skaičius, laikantis Reglamento ir atsižvelgiant į tai, kiek jas galima prognozuoti. Tikslus teminių stebėsenų skaičius ir temos bus nustatytos metinėje stebėsenos programoje.

Kita vertus, **metinėje stebėsenos programoje** patvirtinama:

- valstybės narės, kuriose kitais metais bus vykdoma šalies stebėseną, taip pat atitinkamų patikrinimų vietoje tvarka ir preliminarus tvarkaraštis, bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis, ir
- tikslus teminių stebėsenų skaičius ir temos, taip pat preliminarus tvarkaraštis.

Metinę stebėsenos programą EUAA valdančioji taryba patvirtins iki ankstesnių metų birželio 30 d.

*Force majeure*¹⁷ atveju programa koreguojama tariantis su atitinkamomis valstybėmis narėmis. Valdančioji taryba neprivalo atnaujintos programos tvirtinti pakartotinai. Agentūra apie tai valdančiąją tarybą atitinkamai informuoja.

¹⁷ Force majeure – tai aplinkybės, kurių Agentūra ir valstybės narės negali kontroliuoti, laikantis ES teisės ir ESTT praktikos. Byloje *Busseni* Teismas apibrėžė sąvoką *force majeure* kaip apimančią „nejprastas aplinkybes, kurios neleidžia atlikti atitinkamo veiksmo. Net jei nėra prielaidos, kad veiksmo absoliučiai neįmanoma atlikti, vis dėlto kalbama apie nejprastus sunkumus, nepriklausančius nuo atitinkamo asmens valios ir matomai neišvengiamus net tuomet, kai imamasi visų reikalingų priemonių“. 1984 m. vasario 9 d. Teisingumo Teismo (antroji kolegija) sprendimas. *Acciaierie e Ferriere Busseni SpA prieš Europos Bendrijų Komisiją*. Byla 284/82. Europos teismo pranešimai 1984–00557, ECLI identifikatorius: ECLI:EU:C:1984:47.

11.1 Šalies stebėseną: valstybių narių grupavimas

Siekiant nustatyti tvarką, kuria turi būti stebimos valstybės narės šalies stebėsenos tikslais, bus laikomasi valstybių narių pirmininkavimo ES Tarybai tvarkos, nustatytos [2016 m. liepos 26 d. Tarybos sprendime 2016/1316](#).

Šiuo tikslu preliminarus penkerių metų šalies stebėsenos ciklas sudarytas taip:

6 pav. Valstybių narių suskirstymo į grupes šalių stebėsenos tikslais schema

1 metai	2 metai	3 metai	4 metai	5 metai
Nyderlandai	Austrija	Portugalija	Ispanija	Lietuva
Slovakija	Rumunija	Slovėnija	Belgija	Graikija
Malta	Suomija	Prancūzija	Vengrija	Italija
Estija	Kroatija	Čekija	Lenkija	Latvija
Bulgarija	Vokietija	Švedija	Kipras	Liuksemburgas
			Airija	

Šaltinis: EUAA

Pirmiau pateiktame tvarkaraštyje nurodyta šalių stebėsenos eilės tvarka ir tvarkaraštis. Smulkūs pakeitimai gali būti padaryti atsižvelgiant į tai, kurioje valstybėje narėje bus vykdoma bandomoji stebėseną, į tarnybos poreikius ir faktinį įgyvendinimo tempą.

Tiksli konkrečių metų patikrinimų vietoje šalies stebėsenos tikslais tvarka ir tvarkaraštis bus nustatyti metinėje stebėsenos programoje.

EUAA stengsis, kad šalies stebėseną nesutaptų su tos valstybės narės šešių mėnesių pirmininkavimo ES Tarybai laikotarpiu. Planuodama patikrinimą vietoje, kiek įmanoma ir visapusiškai laikydamasi penkerių metų ciklo taisyklės, EUAA taip pat atsižvelgs į valstybės narės dalyvavimą trijų paeiliui ES Tarybai pirmininkaujančių valstybių narių grupės veikloje.

11.2 Teminė stebėseną: metinė teminė stebėsenos programa

Teminė stebėseną stebėsenos mechanizmo tikslais sudaro sąlygas stebėti visų valstybių narių BEPS teminius arba specialius aspektus.

Teminės stebėsenos organizavimas nustatomas metinėje stebėsenos programoje iki metų, einančių prieš metus, su kuriais susijusi programa, birželio 30 d., ir nurodomas teminės (-ių) stebėsenos (-ų) tikslas.

Teminė stebėseną inicijuojama vykdomojo direktoriaus pasiūlymu ir pasikonsultavus su Komisija. Šis pasiūlymas būtų pateiktas atsižvelgiant į turimus išteklius, taip pat į iš anksto nustatytus tokios

stebėsenos visose valstybėse narėse poreikius. Stebėsenos tinklas gali atkreipti Agentūros dėmesį į temą, kurį būtų ypač aktualu teminei stebėsenai atlikti.

Siekiant išvengti dubliavimo, teminė stebėseną bus, kiek įmanoma, įtraukta į valstybės narės, kurioje tasis metais turi būti vykdoma stebėseną, šalies stebėseną.

11.3 *Ad hoc* stebėseną

***Ad hoc* stebėseną** negalima įtraukti į programą ir ji nepriklauso nuo kitų tuo pačiu laikotarpiu vykdomų stebėsenų (teminės ir (arba) šalies stebėseną).

12 Asmens duomenų apsauga stebėsenos mechanizmo tikslais

Remiantis EUAA reglamento 30 straipsniu, Agentūra visą asmens duomenų tvarkymo veiklą vykdo laikydamasi Reglamento (ES) 2018/1725. Šis principas taip pat taikomas stebėsenos mechanizmo aplinkybėmis. Atitinkama atsakomybė už duomenų apsaugos prievolių laikymąsi kiekviename stebėsenos proceso etape, kuriame bus tvarkomi asmens duomenys, bus išsamiai aptarta su valstybėmis narėmis per Stebėsenos tinklą, kaip reikalaujama.

13 Stebėsenos tinklo vaidmuo

Stebėsenos mechanizmas įgyvendinamas konsultuojantis su valstybėmis narėmis.

EUAA stebėsenos tinklas (MoNet) – tai nacionalinių stebėsenos koordinatorių ir jų atstovų tinklas. „MoNet“ yra forumas, padedantis įgyvendinti stebėsenos mechanizmą, reguliariai keistis grįžtamąja informacija ir pasimokyti iš įgyvendinant stebėsenos mechanizmą įgytos patirties. Su „MoNet“ taip pat bus konsultuojamasi peržiūrint metodikos įgyvendinimo techninius aspektus, siekiant patobulinti stebėsenos procesus ir padėti užtikrinti vienodą jų taikymą.

Tinklą sudaro:

- EUAA darbuotojai;
- atitinkamų valstybių narių, kurios privalo laikytis EUAA reglamento, pagrindinis nacionalinis stebėsenos koordinatorius ir pakaitinis narys;
- Komisija;
- stebėtojo teisėmis dalyvaujantis UNHCR.

Išsamesnė informacija apie darbą, veikimą ir vaidmenį pateikiama EUAA parengtuose įgaliojimuose.

14 Stebėsenos metodikos peržiūra

Šiame dokumente išdėstyta bendra metodika gali būti tobulinama ir pritaikoma atsižvelgiant į būsimus teisės aktų sistemos pokyčius. Visas metodikos pataisas ar pakeitimus, remdamasi vykdomojo direktoriaus pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Komisija, nustato EUAA valdančioji taryba.

Numatoma periodinė ciklo peržiūra, siekiant įgyvendinti atitinkamus pokyčius prieš prasidedant naujam stebėsenos ciklui.